

Internet a jeho dopad na způsob trávení volného času mládeže

Monika Pöschlová

Bakalářská práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Monika PÖSCHLOVÁ**
Osobní číslo: **H10063**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Internet a jeho dopad na způsob trávení volného času mládeže**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti způsobu trávení volného času mládeže a dopadu internetu na ni.
Příprava metodiky výzkumné části.
Realizace kvantitativního výzkumu za využití dotazníkového šetření.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

HOFBAUER, Břetislav. Děti, mládež a volný čas. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-717-8927-5.

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

PÁVKOVÁ, Jiřina. Pedagogika volného času. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-717-8711-6.

PUŽMANOVÁ, Rita. Moderní komunikační sítě od A do Z. Brno: Computer Press, 2006. ISBN 80-251-1278-0.

ŠMAHEL, David. Psychologie a internet: děti dospělými, dospělí dětmi. V Praze: Triton, 2003. ISBN 80-7254-360-1.

VÁGNEROVÁ, Marie. Vývojová psychologie I: dětství a dospívání. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0956-8.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Eva Šalenová

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

30. listopadu 2012

Termín odevzdání bakalářské práce:

3. května 2013

Ve Zlíně dne 12. února 2013

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

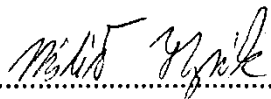
Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 15. 12.

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užití či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zabývá dopadem internetu na způsob trávení volného času mládeže. V teoretické části bakalářské práce je charakterizována mládež a její psychosociální charakteristiky, dále internet a způsoby jeho využití především v oblasti komunikace a volný čas mládeže. Praktická část bakalářské práce se zabývá vztahem mládeže k internetu, aktivitami v internetovém prostředí a negativním dopadem internetu na volný čas mládeže. Cílem je tyto vztahy, aktivity a dopady obsáhnout a popsat.

Klíčová slova: mládež, internet, komunikace, volný čas, sociální sítě

ABSTRACT

This bachelor thesis deals with the impact of the Internet on the way in which youngsters spend their leisure time. There is a theoretical part of the bachelor thesis concerning the characterization of young people and their psychological and social features, the Internet and the varieties of its usage, especially in communication and youngsters' leisure time. The practical part deals with the relationships of the young people towards the Internet, their online activities and a negative impact on their leisure time caused by the Internet. The aim is to describe and elaborate these relationships, activities and impacts.

Keywords: youth, Internet, communication, leisure time, social networks

Ráda bych poděkovala vedoucí své práce Mgr. Evě Šalenové za její pomoc, ochotu, vstřícnost a cenné rady, které mi v průběhu tvorby bakalářské práce poskytovala.

Také děkuji vedení škol za umožnění sběru dat a všem respondentům za jejich čas.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 MLÁDEŽ	11
1.1 PSYCHOLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA	11
1.2 SOCIÁLNÍ CHARAKTERISTIKA	12
2 INTERNET	14
2.1 VZNIK INTERNETU A JEHO VÝVOJ	15
2.2 KYBERPROSTOR	16
2.2.1 Člověk ve virtuálním světě.....	18
2.2.2 Disinhibice a anonymita.....	19
3 INTERNET A ZPŮSOBY JEHO VYUŽITÍ	20
3.1 INTERNETOVÁ KOMUNIKACE.....	21
3.1.1 Specifika internetové komunikace	22
3.1.2 Druhy internetové komunikace	25
3.2 WORLDWIDE WEB.....	27
3.3 VYHLEDÁVÁNÍ INFORMACÍ.....	28
3.4 ON-LINE HRY.....	29
4 VOLNÝ ČAS MLÁDEŽE	31
4.1 VZTAH MLÁDEŽE K VOLNÉMU ČASU	32
II PRAKTICKÁ ČÁST	34
5 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU	35
5.1 HLAVNÍ VÝZKUMNÝ CÍL	35
5.2 VÝZKUMNÝ PROBLÉM	35
5.3 VÝZKUMNÝ SOUBOR	35
5.4 VÝZKUMNÁ METODA	36
5.5 METODY ZPRACOVÁNÍ DAT	36
5.6 DRUH VÝZKUMU	36
6 ANALÝZA A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ	37
6.1 ANALÝZA VÝSLEDKŮ	37
6.2 SHRnutí VÝSLEDKŮ.....	52
ZÁVĚR	55
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	56
SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	58
SEZNAM PŘÍLOH	59

ÚVOD

Internet je fenoménem, který se šíří neuvěřitelnou rychlostí. Na konci šedesátých let, v době jeho zrodu, by jen těžko někdo odhadoval, kam se jeho kompetence a dosah posunou. Během pár desítek let se z pokusné sítě, která dokázala mezi čtyřmi počítači vyměnit jen malé množství dat, stala celosvětová síť, která pomocí počítačů postupně propojila celý svět.

Internet mění spoustu věcí k lepšímu a v mnoha oblastech nám zjednodušuje životy. Zkracuje vzdálenost, snižuje cenu a neustále roste jeho rychlost, dostupnost i rozsah. Jeho paměť je nekonečná a jeho zdokonalování stále nekončí. V posledních letech však vystupují na povrch také jeho negativní znaky, které se projevují především u dětí a mládeže. Internet totiž do značné míry ovlivňuje jejich psychickou stránku, zasahuje do jejich sociální sféry a především ovlivňuje jejich volný čas. Nahrazuje volnočasové aktivity i každodenní činnosti, které je třeba prožít celou osobností, celým tělem a se všemi emocemi, které k tomu nepochybně patří. Přes obrazovky počítačů to však nelze.

Cílem práce je obsáhnout oblasti života mládeže, které internet ovlivňuje nejvíce a především poukázat na vlastnosti internetu, kvůli kterým nás jeho virtuální svět tak přitahuje.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 MLÁDEŽ

Vyomezit pojem mládež není zdaleka tak jednoduché, jako vymezovat jiné vývojové etapy člověka. Důležitým mezníkem je zde věk, avšak tuto hranici vidí každý autor a každá odborná publikace odlišně.

Obecně můžeme mládí označit za období, kdy končí dětství a člověk se stává dospělým. V tomto tvrzení se však taky můžeme setkat s rozpory, protože se jen stěží shodneme v tom, kdy se z člověka stane opravdu dospělá bytost. Podle současného práva je tato hranice pevně daná – člověk je dospělým s dovršením 18-ti let. Dosahuje tak plnoletosti a stává se plně zodpovědným za své jednání.

Úmluva o právech dítěte vymezuje mládež jako skupinu od 18 do 26 let. S tímto tvrzením bychom mohli nesouhlasit, protože ne každého jedince můžeme před dovršením 18-ti let považovat za dítě, stejně jako nemůžeme každou osobu po dovršení plnoletosti považovat za dospělou. Pokud na věk nahlížíme z psychologického a sociologického úhlu pohledu, věk není pouhým číslem a souborem fyzických znaků. Je to především soustava psychických a sociálních znaků, které se promítají do celé osobnosti a právě ty z člověka utváří dítě nebo dospělého jedince.

V naší práci budeme pojem mládež chápat jakoskupinu jedinců procházejících vývojovou etapou adolescence, kterou Vágnerová (2000, s. 253) vymezuje jako období přibližně od 15 do 20 let. Jedná se o druhou fázi dospívání, kterou provází náročné změny především v oblasti sociální a v oblasti psychiky jedince. Biologické změny již nejsou tak patrné, většina byla ukončena na hranici pubescence a adolescence. Máme na mysli především pohlavní zrání, které je z biologického hlediska období pubescence velmi důležitým momentem. V období adolescence již mluvíme o pohlavním dozrání, které se promítá všech oblastí života. V tomto období již většinou dochází k prvnímu pohlavnímu styku a tím pádem k zahájení sexuálního života.

1.1 Psychologická charakteristika

Jak uvádí Vágnerová (2000, s. 259), způsob myšlení se oproti předchozí vývojové etapě příliš nemění. V tomto věku se jedinec dostává na další úroveň vzdělávání, tudíž je samozřejmé, že jeho způsob myšlení se zdokonaluje, především co se týče formálních operací. Pružnost myšlení v této fázi dosahuje maxima, jak dále Vágnerová (2000, s. 259) uvádí.

„Pro adolescenci je typická flexibilita a schopnost používat nové způsoby řešení.“
(Vágnerová, 2000, s. 259)

Mládež neomezuje při řešení ať už drobných nebo zásadních životních situacích, předešlé zkušenosti. Nemají totiž ještě zafixované jeden způsob, který se osvědčil již na několika případech, protože ještě tolik zkušeností nezískali, protože se ještě s tolika případy nesetkali. Na jednu stranu je to pro ně pozitivum – zkoušejí tak nové způsoby řešení, jsou velmi kreativní a flexibilní. Na druhou stranu jim nedostatek zkušeností znesnadňuje situace, pro které je řešením pouze jeden způsob řešení. Takový, který pro starší, zkušenější lidi je automatickým se pro adolescenty stává způsobem, na který musí přijít.

Adolescenti usilují o jednoznačné, zásadní a rychlé řešení, jak dále Vágnerová (2000, s. 259) zmiňuje. Mnohoznačnost závěrů či snad kompromis považují za neplnohodnotné řešení, mnohdy i nežádoucí a nekvalitní. Důležitým prvkem pro řešení situací je u nich nadšení. Snadno se nadchnou pro určitou myšlenku, činnost, nechají se jí unést a jdou do řešení plní elánu. Pokud dojde k nezdaru, provází ho smutek, mnohdy vede několik takových nezdarů až k depresím. Tato emoční stránka řešení situací je pro adolescenty typická.

Obrovskou motivací pro všechny jejich výkony, cíle a činnosti je vzdělání a následné získání prestižního povolání. V této době ještě stále věříme našemu snu a tvrdě si za ním jdeme. Prvním neúspěchem může být nepřijetí na školu, která nás k vysněnému povolání přiblíží, i tak je ovšem obrovskou motivací.

1.2 Sociální charakteristika

Podle Vágnerové (2000, s. 253), je období adolescence ohraničeno dvěma sociálními mezníky – tím prvním je ukončení povinné školní docházky a tím druhým dokončení přípravy na budoucí povolání následované nástupem do zaměstnání.

Sociální stránku vývoje adolescentů charakterizují především vztahy. Pro většinu z nich je nejdůležitější jejich vrstevnická skupina, rodina zůstává stále v pozadí. Po bouřlivém období puberty však dochází k vyrovnávání vztahů především s rodiči. Dospívající už totiž dosáhl určité samostatnosti, a čím je starší, tím větší svoboda je mu dáвана. Proto už jeho chování nemusí být tak demonstrativní a s rodiči může lépe vycházet. Mnohdy si však mládež neuvědomuje, že spolu se svobodou přichází také zodpovědnost. Tu adolescenti přijmout nechtějí, především zpočátku, protože si chtějí svobodu zpočátku užívat v co největší míře a právě zodpovědnost by jim to nedovolila. Také s přáteli již vznikají pevnější

pouta. Období „přelétání“ se mění v období stabilizace. Cílem je mít co nejvíce přátel a tyto vztahy postupně stabilizovat – najít si opravdové přátele na celý život. Další fází v oblasti vztahů, jsou ty partnerské. V období adolescence jsou již složitější a podle Vágnerové (2000, s. 268) je dospívající schopen dosáhnout vztahové intimity jenom v případě, že se smíří se ztrátou částí své intimity. Náhlé rozchody tedy znamenají nezralosti identity (Vágnerová, 2000, s. 268). Dalšími vztahy, které vznikají v období adolescence, jsou vztahy ve skupině, do které jedinec patří nebo se do ní snaží zařadit – v tomto případě mluvíme o tzv. referenční skupině. Dospívající si vybírá takovou skupinu, s níž se identifikuje a jejíž vlastnosti se odráží na celé jeho povaze. Mnohdy však bývá součástí znaků skupiny i takové, s kterými se jedinec až tak neztotožňuje, ale vzhledem k tomu, že je to jen pár znaků z mnoha, se s nimi smíří. Proto mohou skupiny působit i negativně. Stejně jako se jedinec separoval od rodiny by se měl postupně oddělit i od skupiny (Vágnerová, 2000, s. 269).

2 INTERNET

Naše společnost se dostala do epochy, které vládou nová elektronická média, tedy především počítače a další moderní informační technologie. S těmi úzce souvisí fenomén dnešní doby, kterým je internet. Je to fenomén, který se až neuvěřitelnou rychlostí stal neodmyslitelnou součástí našich životů, a který výrazně ovlivňuje celou naši společnost

„Internet je nazýván globální informační sítí, náš svět globální vesnicí a dnešní společnost je společností informační.“ (Sak, Saková, 2004, s.189)

Zatímco v počátcích devadesátých let u nás podle Saka, Sakové (2004, s.132) „informační dálnice“ jménem internet neměla téměř žádný význam, v současnosti si velká spousta lidí neumí život bez internetu ani představit. Musil zmiňuje (2003, s.161), že se internet šíří přibližně třikrát rychleji než televize v době jejího největšího rozmachu a až desetkrát rychleji než kdysi rozhlas. Především v posledních čtyřech letech je rychlost šíření internetu vysoká a to zvláště u mladé generace, jak uvádí Sak, Saková (2004, s.132). Internet jim zjednodušuje život v mnoha oblastech života. Je nejrozsáhlejším zdrojem informací, ale také zábavy a v současné době především prostřednictvím různých chatů a sociálních sítí napomáhá spojení a komunikaci mezi lidmi. Kromě toho, je v dnešní době přístupný téměř každému – ať už z tepla domova prostřednictvím osobního počítače, ze školy, ze zaměstnání nebo v podstatě z kamkoliv a kdykoliv prostřednictvím mobilního telefonu. Navíc díky možnosti bezplatného připojení k internetu na veřejných místech (knihovny, kavárny, náměstí) si může internet dovolit téměř každý, kdo o něho má zájem. Přenos dat může probíhat pomocí modemu nebo telefonní sítě, což jsou základní typy přenosů. Díky technickému rozvoji existuje však několik dalších způsobů připojení, a to např. prostřednictvím kabelů, optických vláken nebo nejjednodušším způsobem – připojením se bezdrátově. Také z finanční stránky je internet čím dál dostupnější – jak z pohledu zařízení, která internet poskytují, tak z pohledu přenosu dat.

„Internet znázorňuje svět, kde vzdálenost nemá vliv na cenu komunikace, a v některých oblastech znázorňuje i absenci vlivu délky doby připojení.“ (Cairncross, 1999, s. 95)

S internetem tedy můžeme zapomenout na roaming a počítání minut délky hovoru, jak je tomu u telefonů. Nezáleží na tom, na kterém konci světa se nacházíme, podmínky ani pravidla užívání se tím nemění.

Pro internet existuje několik definicí, každý autor na něho nahlíží z jiného úhlu. Pokud vezmeme v úvahu technický úhel pohledu, pak můžeme internet definovat jako „předávání multimediálních informací mezi počítači“, jak uvádí Musil (2003, s.158). Toto předávání probíhá způsobem, při kterém dochází k volnému vytváření sítě bez centra a tím pádem bez jakéhokoliv vlastníka této sítě. Základem zde tedy není až tak technika, ale spíš organizace, jak dále zmiňuje Musil (2003, s. 158).

Internet se řadí se mezi digitální média.

„Tato média operují s digitálními informacemi, které jsou kopírovatelné bez jakékoli ztráty, manipulovatelné a zpracovatelné v mnoha formách, včetně početních úkonů.“ (Škop, 2009, s. 287).

Kopírovatelnost bez ztrát je sice výhodou, ovšem je nutné podotknout, že i když si informace uživatel nepřeje dále ponechávat v paměti ať už počítače či sítě, mnozí odborníci a někdy i neoborníci přes informační systémy se dokážou k těmto informacím v některých případech i přes jejich vymazání velmi lehce „dopátrat“.

Osvojení internetu se stalo důležitou kompetencí člověka moderní společnosti. Především pro mladou generaci se zvládnutí alespoň na základní úrovni stala nedílnou součástí života. Tuto kompetenci potřebují nejenom jako součást přípravy na budoucí povolání, ale také pro zvládnutí běžných životních situací.

2.1 Vznik internetu a jeho vývoj

Podle Caincrosse (1999, s. 88) je internet považován mnohými za „vynález“ devadesátých let. V této době sice došlo k velmi důležitému kroku v rozvoji internetu a to k vytvoření WorldWide Webu (WWW), kořeny samotného internetu však sahají až do konce šedesátých let. V této době se americká vláda snažila najít způsob, jak se dorozumívat a vyměňovat si informace mezi vojenskými základnami po případné nukleární válce. Do té doby existoval systém spojení, který fungoval na principu jednoho centrálního uzlu. Na tento uzel byly napojeny ostatní sítě. Problém byl v tom, že pokud by došlo k napadení tohoto centrálního uzlu, pak by přestala fungovat celá síť a komunikace by zkolabovala. Kromě vojenských účelů stály v popředí také vědecké zájmy. Vědci byli podporováni společností ARPA, tedy americkou agenturou ministerstva obrany pro vývoj pokrokových projektů (AdvancedResearchProjectsAgency) a snažili se o vybudování elektronických linek mezi svými počítači tak, aby se mohli navzájem informovat o výsledcích své práce a

mohli tak komunikovat a přenášet co nejrychleji velké objemy dat. Tak se zrodil ARPAnet, který nejprve spojoval pouhé čtyři univerzitní počítače. Jak uvádí Musil (2003, s. 159), pokud by došlo k pořízení přímého spojení, ARPAnet by dokázal najít způsob, jak tento problém obejít. Ne přímou cestou, jak tomu bylo u předchozího spojení, ale jakousi „obchůzkou“. Vědci, motivovaní svým vlastním zájmem, tak dokázali něco, co do té doby nikdo a tempo rozvoje počítačových sítí překonalo vše, co zatím oblast techniky kdy poznala (Musil, 2003, s. 159).

Společnost ARPA provozovala ARPAnet nekomerčně, ale pouze do konce 70.let. Poté se tato síť otevřela celé veřejnosti. Vznikl komerční NSFNET a hned poté následně platný systém WorldWide Web neboli WWW (často se zkracuje na pouhé „Web“). Škop (2009, s. 295) uvádí, že význam NSFNETu byl obrovský, protože právě díky němu se internet dostal do soukromé oblasti.

Na přelomu 80. a 90. let již převládají komerční sítě, které známe pod názvem internet. Nyní je internet globální sítí komerčních a nekomerčních počítačových sítí. Jinými slovy, je to podle Caincrosse (1999, s.90) síť sítí, z nichž některé jsou obrovské a jiné zase malé a jež propojuje pavučina pronajatých telefonních linek.

„Internet sám o sobě je důsledkem masového rozvoje a vývoje prostředků a nástrojů na rozšiřování sítě. Není v podstatě nikdo, kdo by jej vymyslel (měl základní myšlenku samotného internetu), či kdo by jej konkrétně vytvořil.“ (Škop, 2009, s. 295)

Jak dále Škop(2009, s. 295) uvádí, tak právě to je také důvod, proč internet nepatří nikomu a zároveň všem a to i přes několikanásobné snahy a pokusy států si internet přivlastnit. Je sice umístěn v počítačích a v serverech, které někdo vlastní, ale samotný internet vlastníka nemá.

2.2 Kyberprostor

Virtuální svět většinou vnímáme jako počítačový prostor, jehož výsledkem je virtuální realita.

Za virtuální realitu můžeme považovat jednoduše každé prostředí, které je skutečně prostřednictvím počítače. V závislosti na míře, jakou nás tato realita „vtahuje“, ji můžeme podle Saka, Sakové (2007, s. 252) rozdělit do tří stupňů:

- pasivní – realita, kterou nemůžeme žádným způsobem měnit, můžeme ji přirovnat k televizi, kdy se díváme, posloucháme, ale do děje nemůžeme nijak zasáhnout;

- aktivní – v této realitě již můžeme některé věci ovlivnit, rozhodujeme například o tom, co konkrétně si prohlédneme, ovšem chybí zde zpětná vazba;
- interaktivní – je to nejdokonalejší forma virtuální reality, kdy můžeme realitu nejen prozkoumávat, ale také ji měnit, jako např. chirurg, který pomocí virtuálních nástrojů může provádět cvičnou operaci.

Pojem kyberprostor vymyslel William Gibson (1992) a veřejnosti ho „představil“ ve svém sci – fi románu, který byl vydán v roce 1984. Sak, Saková (2007, s.29) uvádí, jak kyberprostor v románu popisuje:

„Kyberprostor. Sdílená halucinace každý den pocíťovaná miliardami oprávněných operátorů všech národů, dětmi, které se učí základům matematiky. Grafická reprezentace dat abstrahovaných z bank počítačů lidského systému. Neodmyslitelná komplexnost. Linie světla seřazené v neprostoru mysli, shluky a souhvězdí dat.

Kyberprostor je obtížně definovatelný. Je to nehmotný svět, který je tvořen komunikačními a informačními propojeními. Je to svět, který existuje za obrazovkou počítače a my jeho bránou můžeme vstupovat denně a to velmi jednoduchým způsobem – spuštěním počítače. Stejně tak ho můžeme opustit, stisknutím pouhého tlačítka. Zatímco skutečný prostor vnímáme neustále – vykonáváme v něm všechny činnosti, vytváříme myšlenky, dokonce v něm i spíme, ten virtuální jen prostřednictvím počítače. Existenci kyberprostoru podmiňuje člověk tím, že do něho vstupuje. A právě díky uživatelům internetu je virtuální svět neustále v pohybu a jeho hlavním principem je permanentní metamorfóza, jak zmiňuje Sak, Saková (2004, s. 192). Pokud srovnáme to samé dějství, ten samý obsah ve virtuální světě ve dvou různých okamžicích, nikdy se nebudou shodovat.

V kyberprostoru je velmi důležité vnímání času a prostoru. Dříve se média snažila obsáhnout informace z minulosti a zachovat je do budoucnosti. Kyberprostor vytvořil nový časový rámec – tedy čas, kdy jsou uživatelé „online“. Nezáleží na tom, kde se zrovna člověk nachází, zda je na daném místě den či noc. Se všemi ostatními uživateli sdílí jeden čas, v němž mohou navzájem komunikovat a být aktivní. Prostorově se tedy, jak uvádí Sak, Saková (2007, s. 30), uživatelé prostřednictvím různých webů rozprostírají po celém světě a jejich svět se zase protíná v „online“ čase.

Dalším podstatným rysem kyberprostoru je ten, že se může neustále zvětšovat a růst. Nemá totiž žádné hranice ani žádným jiným způsobem omezený prostor. Můžeme říct, že je v podstatě nekonečný, což o reálném světě tvrdit nelze.

2.2.1 Člověk ve virtuálním světě

Člověk a internet – to jsou dva protilehlé světy, svět duše a svět techniky, jak uvádí Šmahel (2003, s. 9). Oba tyto světy se navzájem prolínají. Člověk bez internetu existovat dokáže, i když si to dnes již málokdo dokáže představit. Ovšem technický svět se bez toho duševního neobejde. Dá se říct, že to člověk je duší internetu. Technika mu dává pouze možnost se ve virtuálním světě projevat, funguje jako nástroj, který mu dává možnost do virtuálního světa vstoupit. Internet funguje jako zrcadlo, v kterém se duše člověka odráží. Každé zákoutí lidské mysli, ať už to temné či světlé, si najde ve virtuálním světě svůj odraz. Jak říká Šmahel (2003, s. 9), stejně jako můžeme na internetu najít různé dobročinné spolky, zájmové kroužky či skupiny, které jsou stvořeny právě pro pomoc druhým, tak se můžeme setkat s dětskou pornografií, násilím a nejrůznějšími formami perverzí. A právě díky anonymitě, odstranění zábrán a ostatním specifickým dějům, které se v člověku odehrávají v momentě, kdy vstoupí do virtuálního světa, se projevují především stránky člověka, které do té doby zůstávají skryté.

Jakmile člověk vstupuje do virtuální reality, jeho tělo zůstává sice ve skutečném světě, ovšem jeho vědomí vstupuje do kyberprostoru (Sak, Saková, 2004). Tento svět je přístupný všem – bez ohledu na pohlaví, věk či vzdělání. Každý, kdo má přístup k internetu, má otevřené dveře do tohoto světa. Již zmiňovaný věk by však v tomto světě měl být zohledňován, ovšem kdo zabráni nezletilému dítěti ve světě, kde je povoleno téměř všechno, dělat bez jakéhokoliv postihu to, co je pro něho zakázané?

Po vstupu do kyberprostoru dochází k balancování mezi virtuální a skutečnou realitou. Obě tyto reality se navzájem obohacují – člověk přenáší přes hranici těchto světů nové zkušenosti a prožitky tam i zpět. Otázkou zůstává, do jaké míry jsou přínosem zkušenosti a prožitky přenesené z virtuálního světa do toho skutečného. Dovednosti z počítačových her mohou totiž způsobovat přenesení násilí do reálného světa, stejně jako komunikace přes internet může způsobit špatné vyjadřování nebo neschopnost navázat kontakt jiným způsobem než prostřednictvím počítače.

Sak, Saková (2004, s. 211) uvádí, že v životě člověka díky internetu narůstá podíl virtuální reality na úkor té skutečné. Propadnout virtuálnímu světu je snadné, v mnoha směrech si ho můžeme upravit podle svého obrazu, neneseme v něm za naše činy relativně žádnou odpovědnost (pokud opomeneme činy, které jsou trestné), můžeme v něm hrát jakoukoliv roli. Virtuální život se nám mnohdy jeví mnohem snazší, než ten skutečný. Ne-

smíme ovšem zapomenout, že mimo obrazovku počítače existuje reálný svět a v něm opravdový život, který sice zahrnuje spoustu problémů a nepříjemností, ale také skutečných radostí, které nám virtuální svět není schopný nikdy poskytnout.

2.2.2 Disinhibice a anonymita

Virtuální svět je charakteristický tím, že je prostředím bez zábran. Právě toto vyjadřuje pojem disinhibice – odložení zábran, překonání studu a větší míru odvázanosti. Projevuje se ve všech oblastech internetu, nejvíce však v oblasti komunikace. Disinhibice může mít jak pozitivní, tak i negativní důsledky. Šmahel (2003, s. 13) uvádí, že v internetovém prostředí je písemné slovní napadnutí až čtyřikrát častější než v tom reálném.

Ve virtuálním světě se lidé chovají a vystupují tak, jak by to právě kvůli zábránám v reálném světě nedokázali. Je to způsobeno především pocitem anonymity, který jim virtuální svět dává. Domníváme se, že ostatní netuší, kdo doopravdy jsme a tím pádem můžeme skrýt svou pravou identitu a někdy si i nevědomky vytvořit novou – virtuální.

Šmahel (2003, s. 18) dělí anonymitu na dva typy. Objektivní anonymita je podle něho opravdu reálná šance odhalení pravé identity a subjektivní anonymita znamená náš osobní pocit, subjektivní názor na to, jaká je šance našeho odhalení.

Anonymita je velmi důležitým aspektem při vystupování člověka na internetu. Ovlivňuje jeho chování ve všech směrech, umožňuje mu dělat věci, které by si nedovolil, pokud by se pod ně měl podepsat. Na druhou stranu je pocit anonymity dost zdánlivý, jak uvádí Pospíšil a Závodná (2009). Používáním různých internetových služeb a vlastně už pouhým připojením k internetu za sebou zanecháváme stopy. Tento fakt neovlivníme, ať chceme nebo ne. Můžeme se jej pokusit pouze maskovat, i tak jsou ovšem vždy „vypátratelné“. Podle Pospíšila a Závodné (2009) lze zjistit IP adresu počítače, verzi internetového prohlížeče nebo například rozlišení obrazovky. Pokud se tyto informace dostanou do rukou někomu nepravému, může je využít nebo i zneužít.

3 INTERNET A ZPŮSOBY JEHO VYUŽITÍ

Internet nás láká především tím, že nabízí takové služby, které jsou lepší než cokoli jiného, co je v současnosti dostupné jakýmikoli jinými způsoby.

„Kombinuje neskutečnou schopnost počítačů zpracovat a uchovávat velká množství informací za nízké ceny a zároveň prostřednictvím telefonní sítě zpřístupnit internet milionům lidí na celém světě.“(Cairncross, 1999, s. 102)

Ani v případě, že bychom dali dohromady funkce všech klasických médií, bychom nedostali takové možnosti, které nám dává právě internet.

Jak uvádí Musil (2007, s. 34), internet totiž v podstatě zastává funkce všech elektronických médií – na internetu si můžeme pustit film či seriál, podobně jako v televizi, dále si z internetu můžeme telefonovat, přečíst si knížku a stejně tak v současnosti existuje většina periodického tisku také v internetových verzích. S tím rozdílem, že internetová forma všech médií je mnohem dostupnější, rychlejší a doplněna o spoustu možností, s kterými se v klasických médiích nesetkáme. Navíc, jak dále Musil (2007, s. 34) zmiňuje, je většina funkcí klasických médií prostřednictvím internetu realizovány interaktivním způsobem. Interaktivitou rozumíme možnost vstupu a do určité míry i ovlivnění. U internetové komunikace je interaktivita zjevná, ale internetové verze tiskových médií, jak uvádí Musil (2003, s. 34), jsou pouze doplněny o interaktivní prvky, např. možnost vložit komentář, vstoupit do chatové skupiny atp.

Prvotním záměrem internetu byla především výměna informací. Důsledkem tohoto vznikla také první forma internetové komunikace, a to elektronická pošta neboli e – mail. Tento původní záměr internetu byl však postupně obohacen o spoustu dalších možností. Tím, že se postupně z internetu stala záležitost celé veřejnosti a ne jenom prostředek sloužící k vojenským účelům, přibýly nové funkce. Jednou z nich je podle Musila (2003, s. 164) funkce informační. Většinu tisku (noviny, časopisy, knihy) lze totiž převést také do internetové podoby, která má mimo jiné tyto výhody: jsou snadno dostupné, lehce vyhledatelné, nepotřebujeme k jejich skladování policičky ani šuplíky, jak je tomu u časopisů a knih, jsou relativně nepoškoditelné a levné. Kromě informační funkce Musil (2003, s. 165) uvádí také funkci zábavnou. Ta zahrnuje hudbu, seriály a filmy a v neposlední řadě především pro děti a mládež velmi oblíbenou činnost – počítačové hry. Další funkce, kterou Musil (2003, s. 165) zmiňuje, je funkce komerční. Do té řadíme, jak už napovídá samotný název, především reklamu. Ta je v prostředí internetu mocná a ve virtuálním prostředí také snad-

něji aplikovatelná oproti skutečnému prostředí. Další z činností, které tato funkce zahrnuje, je také internetové nakupování. To se stalo v posledních letech velmi oblíbené především kvůli jeho pohodlnosti a zvýšené důvěře v tuto formu nákupů. Poslední funkcí, kterou Musil (2003, s. 165) uvádí, jsou dálkově provozované služby, zejména ty komunikační, které jsou v současnosti jedním z nejpodstatnějších důvodů připojení k internetu a to především u mládeže. Internet doslova ovládl různé formy on-line komunikací – od klasické elektronické pošty, přes různé chaty až po fenomén dnešní doby, kterým jsou sociální sítě v čele se sítí, jejíž název je Facebook. Kromě komunikace mezi lidmi do této funkce řadíme také internetové bankovníctví a vyřizování na úřadech.

Můžeme říci, že v současnosti jsou hranice internetu téměř nekonečné a těžko najdeme oblast, které se internet nějakým způsobem nedotýká. Otázkou však zůstává, jestli se hranice internetu ještě mají kam posunovat. V závislosti na rychlosti jeho vývoje bychom mohli usoudit, že ano. Nelze však odpovědět na otázku, kterým směrem a do jaké míry to ještě lze.

3.1 Internetová komunikace

Internetová komunikace se stala velmi důležitou součástí především v sociální oblasti člověka. Jejím prostřednictvím již bylo vytvořeno několik přátelství či vztahů, které skončili třeba i uzavřením sňatku. Dokonce existuje několik možností, jak kromě sociálních potřeb prostřednictvím internetové komunikace uspokojit také ty sexuální. Internetová komunikace je tedy velkým přínosem pro člověka, především díky její rychlosti, kterou neovlivňuje ani vzdálenost, snadnému přístupu a interaktivnosti. Další výhodou je také její cena – pokud má v dané chvíli člověk přístup na internet, je více než pravděpodobné, že upřednostní internetovou, tedy relativně bezplatnou (relativně proto, že nesmíme opomenout měsíční sazbu za připojení k internetu) formu komunikace před telefonním hovorem. Má však také spoustu nevýhod – v oblasti řeči, jazyka a myšlení (např. ochuzování slovní zásoby, požívání zkratk) a také v oblasti vytváření nových vztahů.

Právě zmiňovaná rychlost je velmi důležitým aspektem internetové komunikace. Rychlost výměny zpráv při chatování nebo prostřednictvím elektronické pošty (e – mailů) je nesrovnatelná s rychlostí výměny textových zpráv či klasických dopisů.

Komunikaci můžeme podle Šmahela (2003, s. 101) rozdělit na základě toho, prostřednictvím čeho jsou informace předávány:

- text – nejčastější způsob internetové komunikace, jedná se o psanou formu a řadíme sem e – maily, chaty, MUDy atd.;
- obraz – sem řadíme posílání obrázků, web;
- zvuk – zahrnuje zasílání zvukových nahrávek a programy pro přenos hlasu;
- multimedia – můžeme říct, že se jedná o nejdokonalejší formu předávání informací, tedy o kombinaci všech předchozích forem – textu, obrazu i zvuku.

Elektronickou komunikaci Šmahel (2003, s. 102) dělí také podle toho, zda spolu účastníci komunikace hovoří ve stejnou dobu nebo mezi jejich odpovědi existují určité časové rozestupy:

- synchronní – obě komunikující strany spolu komunikují v reálném čase, tedy „online“, což znamená, že v okamžiku, kdy jedna strana zašle zprávu té druhé, okamžitě se objeví na protější obrazovce počítače;
- asynchronní – komunikující strany nejsou přítomny u svých počítačů, zprávy si vyzvedávají, až se připojí k internetu, a ne v okamžik, kdy byly zaslány.

Toto rozdělení ovšem není pro jednotlivé druhy internetové komunikace jednotné. Některé druhy lze zařadit jak do synchronní, tak do asynchronní komunikace, stejně jako to lze u předchozího dělení, kdy se dají předávat informace několika způsoby. Jako příklad můžeme uvést program ICQ, v kterém můžeme komunikovat s druhou stranou ve stejném okamžiku anebo můžeme zanechat zprávu v případě, že je druhý účastník komunikace momentálně „offline“. Existuje také několik možností, jak komunikovat – prostřednictvím textu, obrazu, zvuku i multimedia – záleží na nás, kterou možnost si zvolíme.

3.1.1 Specifika internetové komunikace

Na specifika internetové komunikace můžeme nahlédnout z hlediska kontextových modalit, jak uvádí Vybíral (2005, s. 41). Ten mluví o kontextových modalitách v souvislosti komunikace obecně. Tvrdí, že kontext komunikace se mění v závislosti na modalitách, které jsou momentálně součástí komunikačního prostředí. My můžeme tyto modalit, stejně jako Šmahel (2003, s. 104), aplikovat přímo na internetovou komunikaci. Níže uvedené specifika se však ve většině případů týkají pouze komunikace prostřednictvím textu. Komunikace prostřednictvím multimédií se totiž většinou přibližuje spíše té skutečné.

Časový rámeček

V případě textové komunikace si můžeme ihned po vyjádření svá slova zkontrolovat nebo se případně rozhodnout, zda je vůbec přepošleme druhé straně nebo ne. Díky tomu se nám většinou nemůže stát, že řekneme v afektu tak jako v běžné komunikaci něco, čeho bychom později litovali. Předem připravená verze našeho sdělení je také většinou formulovaná lépe, než kdybychom toto sdělení měli bez rozmyšlení vyslovit. Navíc odpadá koktání, projevy nervozity, pocení apod. Všechny tyto možnosti nám dává právě čas. Čas na reakci, rozmyšlení vlastního sdělení nebo na uklidnění emocí. Může být výhodou i nevýhodou. Velkou výhodou je pro účastníka konverzace, který především odpovídá a reaguje. Své odpovědi si totiž může předem rozmyslet a předem zformulovat. Pro druhou stranu je toto naopak nevýhodné, protože pak nedostane možná tak upřímnou a spontánní odpověď, jakou očekával a jakou by dostal v případě osobní konverzace. I v internetové komunikaci se však můžeme setkat s očekáváním okamžité odpovědi, kdy chvilka pomlky může být pro stranu, která na ni vyčkává, známkou nejistoty. Ve srovnání s realitou je ovšem tato pomlka většinou lépe akceptovatelná.

Prostorový rámeček

Dalším důležitým aspektem je prostor. Pokud komunikujeme s člověkem osobně, sdílíme s nimi společný prostor, ať už jde o intimní zónu či pouhé setrvávání v jedné místnosti. V případě elektronické konverzace sdílíme maximálně společné okno chatu. Také odchod z konverzace je velmi odlišný – v reálném světě člověk musí opustit místnost, tedy se rozloučit, mnohdy důvod odchodu vysvětlit. V tom virtuálním světě pak stačí opustit „okno“ a přepnout se do stavu „offline“. Také v případě, že o konverzaci s opačnou stranou vůbec nestojíme, je situace snadněji řešitelná ve virtuálním světě. Tam můžeme příchozí zprávy ignorovat a nereagovat na ně. Ve skutečné konverzaci je to poněkud složitější a proto se často stává, že s někým komunikujeme a přitom o tuto komunikaci ani v nejmenším nestojíme. Kromě toho, internetová konverzace způsobuje, že se člověk může „skrýt“ za obrazovkou počítače. To vede k častým lžím. Nikdy si nemůžeme být jistí, kdo na druhé straně zrovna sedí, jak se tváří, jak vypadá, zda jde o muže či ženu. Můžeme si dopisovat v domnění, že člověk na druhé straně je náš známý, ale i přesto nemůžeme sto procentně věřit tomu, že je to opravdu on nebo se za něho pouze někdo vydává. Ve virtuálním světě si však každý může vytvořit virtuální identitu, která se bude naprosto odlišovat od něho samotného. Často se také stává, že těchto identit vytváří několik.

Virtuální prostor nám také dává možnost komunikovat s více lidmi zároveň. Na tuto skutečnost lze nahlížet ze dvou hledisek. Hromadná komunikace může probíhat ve společném chatu, kdy si sami vybíráme účastníky komunikace. Na druhou stranu může také probíhat bez toho, aby to jedna z komunikujících stran věděla, a to tím způsobem, že za obrazovkou počítače stojí kromě komunikujícího ještě několik dalších lidí, kteří si sdělení druhé strany čtou také.

Modalita významu a přítomnost emocí

Především kvůli absenci neverbálních projevů, tedy výrazů obličeje, gest, mimiky, tónu a síle hlasu často dochází k nesprávnému pochopení významu sdělení. Proto také mohou vznikat komunikační nedorozumění, špatná pochopení otázek a následně chybné odpovědi, které někdy vedou až ke sporům.

Pro lepší pochopení významu sdělení používáme tzv. emotikony, neboli „smajlíky“. Ty můžeme definovat jako jakousi náhradu emocí. Ovšem proti realitě je to poněkud slabá náhrada, protože opravdovým projevům emocí se pouhý znak nevyrovná.

Ke špatnému porozumění významu může dojít také důsledkem absence diakritiky. Komunikující si tímto často ulehčují psaní, ale zapomínají na to, že právě diakritika mnohdy úplně pozmění význam slova.

Internetové prostředí může být u některých jedinců pro vyjádření emocí mnohem snazší, než to skutečné. Toto platí hlavně pro plaché a stydlivé lidi, kteří při osobním kontaktu znervózni, jsou stydliví, plaší a mají strach z ponížení či posměchu. Stejně tak lidé neradi říkají z očí do očí pravdu, která může člověku ublížit či ho rozzlobit. Prostřednictvím obrazovek počítačů jsou totiž reakce ve výsledku vždy mírnější a méně bolestivější. Na druhé straně jsou tu reakce šťastné, plné nadšení a lásky, jejichž projev přes obrazovku počítače nikdy není tak silný, jako při osobním kontaktu a ve výsledku může obě strany mrzet, že si tyto city nevyjádřily raději osobně. Za obrazovkou počítače sice můžeme skrýt slzy, odbourat strach a svěřit se s něčím, s čím bychom se z očí do očí člověku při osobní komunikaci nikdy nesvěřili, ale na úkor ztráty intimního kontaktu, objetí či pohlazení, které člověk ke svému životu nepochybně potřebuje.

3.1.2 Druhy internetové komunikace

Existuje několik druhů internetové komunikace. Je téměř nemožné obsáhnout všechny, vzhledem k rozměrům internetu. Proto si uvedeme alespoň ty nejzákladnější a mezi uživateli internetu ty nejoblíbenější.

Elektronická pošta

„Elektronická pošta je způsob odesílání, doručování a přijímání zpráv přes elektronické komunikační systémy.“ (Pospíšil, Závodná, 2009, s. 80)

Jiný výraz pro tento druh elektronické komunikace je e-mail, kdy písmeno „e“ je zkratkou pro electronic (elektronická) a slovo „mail“ znamená pošta.

Elektronická pošta, jak uvádí Cairncross (1999, s. 102), je téměř stejně stará, jako samotný internet. Její vznik souvisí stejně jako vznik internetu s oblastí obrany USA. První e-mail byl podle Pospíšila, Závodné (2009, s.81) poslán počítačovým technikem Rayem-Tomlinsonem, který pracoval pro společnost, jež měla vypracovat pro organizaci ARPA systém pro výměnu zpráv. Když hledal způsob, jak oddělit jméno uživatele počítače a uživatele, který na tomto počítači pouze v danou chvíli pracoval, tak použil @. Tento symbol nazývaný „zavináč“ se stal symbolem pro e-mailovou adresu a znamenal tedy také zrod elektronické pošty.

V počátcích elektronické pošty ji vyhledávala především mládež. Podle Saka, Sakové (2004, s. 141) došlo v letech 2000 – 2002 právě u mládeže k výraznému zařazení elektronické pošty do životního stylu, kdy ji používala více než polovina z nich.

Elektronická pošta je nejrozšířenější formou elektronické komunikace, jak uvádí Sak, Saková (2004, s. 141). Mladá generace sice v dnešní době upřednostňuje pro běžnou komunikaci prostřednictvím internetu především chaty, i přesto však existuje spousta důvodů, proč upřednostnit e-mail. Jako příklad můžeme uvést komunikaci mezi pedagogem a studentem, mezi zaměstnavatelem a zaměstnanci nebo mezi firmami – v takových případech chaty nejsou vhodné. Elektronická pošta je totiž považována za více formální způsob komunikace. Chat proto využíváme spíše k domluvě mezi přáteli. E-mail tedy slouží především pro komunikace v oblasti práce, studia a různé administrativy.

Častým důvodem pro použití elektronické pošty je také rozesílání různých souborů či hromadné rozesílání zpráv – tzv. řetězových zpráv. Tyto jsou ovšem pro většinu uživatelů nežádoucí a jejich e-mailovou schránku jim spíše zbytečně zahlcují. Proto také, jak tvrdí

Cairncross (1999, s. 102), lidé často používají dvě e-mailové schránky. Tu první soukromou, pro osobní potřeby a tu druhou pak pro potřeby zaměstnání či studia.

Internetová telefonie

„Jedná se o technologii využívající internetových komunikačních protokolů, umožňující přenos digitalizované podoby zvuku (hlasu) počítačovou sítí.“ (Pospíšil, Závodná, 2009, s. 81)

Nejznámějším programem, který tuto službu umožňuje, je Skype. Zjednodušeně lze říci, že se jedná o telefonování prostřednictvím internetu, kdy dochází nejen k přenosu zvuku, ale také k možnosti přenosu textu (chat), souborů a pokud uživatel vlastní tzv. webkameru, tak i k přenosu obrazu. Jeho funkce můžeme přirovnat k telefonu, ovšem s tím podstatným rozdílem, že volání mezi dvěma uživateli registrovaných v síti Skype, je zcela zdarma. Nevýhodou tohoto programu oproti mobilnímu telefonu je jeho nepřenositelnost. Z mobilního telefonu totiž můžeme telefonovat téměř kdekoli a kdykoli, Skype můžeme použít pouze pokud máme momentálně přístup k počítači připojeného k internetu. V době „chytrých“ mobilních telefonů (smartphonů) se však rozmáhá volání prostřednictvím programu Skype, jehož aplikaci si do telefonu snadno nainstalujeme. Podmínkou ovšem stále zůstává připojení k internetu. Nevýhodou je poněkud pomalý přenos, který se signálu běžných hovorů nevyrovná, zvláště u videohovorů. I přesto se dá předpokládat, že s rychlostí šíření „chytrých“ telefonů poroste i využívání programu Skypea je také možné, že hovory klasickým způsobem, jak je dnes známe, úplně vymizí.

Sociální síť

„Sociální síť je společenský prostor na internetu, který umožňuje uživatelům založit vlastní profil a komunikovat s ostatními uživateli.“ (Pospíšil, Závodná, 2009, s. 81)

Jedná se o kombinaci všech druhů internetové komunikace doplněné o vlastní profil, který poskytuje ostatním uživatelům takové informace, které se rozhodneme sdílet. Fotky, videa, základní nebo osobní informace – to všechno může náš profil obsahovat. Tyto sítě mohou spojovat lidi s celého světa, z určité země nebo pouze uzavřenou společnost – např. spolužáky, kolegy z práce nebo přátele. Také sblíží lidi se stejnými či podobnými zájmy a koníčky. Je pouze na nás, kterou skupinu si vytvoříme, do které se zařadíme anebo kterým lidem dovolíme, aby ji sdíleli spolu s námi.

Podle Pospíšila, Závodná (2009, s. 82) můžeme sociální síť definovat jako určité okolí člověka. Toto okolí si sám vytváří a mění podle svých potřeb a zájmů. Můžeme si ho představit jako síť, kde člověk je centrem, jeho známí či přátelé jsou větve této sítě. Tyto větve představují vztahy mezi lidmi, které jsou i vztahy v sociální síti (Pospíšil, Závodná, 2009, s. 82).

„Sociální sítě naplňují zejména komunikační, poznávací, emoční, sociální a bezpečnostní potřeby jejich uživatelů.“ (Pospíšil, Závodná, 2009, s. 82)

Je třeba si však uvědomovat, že prostřednictvím sociálních sítí nikdy nedocílíme uspokojení potřeb do také míry, jako prostřednictvím osobního kontaktu.

Nejznámější ze všech sociálních sítí je bezpochyby sociální síť Facebook. Byla založena Markem Zuckerbergem, studentem Harvardské univerzity. Zpočátku sloužila pouze studentům Harvardu, později se rozšířil i do prostředí jiných univerzit a v létě roku 2006 pronikl do celého světa. Stal se doslova celosvětovým fenoménem dnešní doby a počet jeho uživatelů překročil hranici, která u žádné jiné sociální sítě dosud překročena nebyla. Založení profilu na této síti je především u dnešní mládeže již samozřejmostí a jen těžko najdeme někoho, kdo by Facebook neznal.

3.2 WorldWide Web

WorldWide Web, často zkracovaný na prosté „web“ nebo „WWW“, představuje síť, v jejíž spleti můžeme vyhledávat a získávat informace pomocí protokolu HTTP (Hypertext Transfer Protocol).

Je to služba, která nám umožňuje přenos a následné prohlížení hypertextových odkazů, tedy internetových (webových) stránek (Pospíšil, Závodná, 2009, s. 80).

„Nabízí kombinace textu, grafiky a multimédií propojených hypertextovými odkazy.“ (Pospíšil, Závodná, 2009, s. 80)

Dnes si málokdo uvědomuje, že právě tato služba je tou nejdůležitější pro obyčejné uživatele. Před jejím vznikem bychom se totiž jen stěží vyznali v textech a datech, které internet tvoří a v kterých se před vznikem webu orientovali především odborníci přes informační technologie. Právě proto je důležité mít o této službě alespoň malé povědomí, protože bez ní by pro nás všechny funkce internetu byly nejspíš nedostupné.

3.3 Vyhledávání informací

„Jedna ze snad největších revolucí, které internet umožnil, je přístup k informacím.“
(Cairncross, 1999, s.103)

Na internetu je takové množství informací, které nenajdeme nikde jinde. Ani celá knihovna by se množství těchto informací nevyrovnala. Je zde dostupné prakticky všechno, co se některý ze stamilionů uživatelů rozhodl sdílet s ostatními, jak zmiňuje Musil (2007, s. 35). Nalézt v záplavě tolika informací jednu jedinou, by bylo vlastními silami téměř nemožné. Proto vznikly vyhledávače, díky kterým se vyhledávání informací na internetu stalo naprosto snadnou záležitostí. Ani v té nejtenčí knize pomocí obsahu či rejstříku nenajdeme danou informaci tak rychle, jako právě na internetu za pomoci vyhledávače. Mezi ty nejznámější patří Google, který je mimochodem tou nejnavštěvovanější internetovou stránkou vůbec. Kromě těchto výhod má však vyhledávání na internetu i několik nevýhod. Jak uvádí Cairncross: „Příliš mnoho informací může být menší problém než nedostatek informací, ale problémem stále zůstává.“ (1999, s. 104)

Pokud se snažíme vyhledat nějakou myšlenku, tak je někdy obtížné ji zpracovat do takového hesla, které bychom následně zadali do vyhledávače. Stejně tak pokud cíl našeho hledání neupřesníme, vyhledávač nám nabídne obrovské množství odkazů, z kterých si někdy jen stěží vybereme ten, který by nám pro splnění cíle vyhovoval nejvíce. Vyhledávače totiž nejsou schopné rozhodnout, které informace jsou pro uživatele nejužitečnější. Toto rozhodnutí je nemožné, vzhledem k individuálním potřebám uživatelů. I když deset uživatelů zadá do vyhledávače stejné heslo, je možné, že se nenajdou dva z nich, kteří by si nakonec vybrali stejný odkaz, který jim vyhledávač nabídnul. Další nevýhodou je kvalita daných informací.

„Informace na síti zahrnují vedle špičkových vědeckých výsledků i naprosté banality a také mystifikace, desinformace, cílené provokace atd.“

Jedním z důvodů je podle Saka a Sakové (2004, s. 192) určitá demokratičnost, která způsobuje, že mají všichni jedinci možnost nejen vyhledávat a získávat informace jiných, ale sami se mohou podělit o ty své. Jak dále autoři uvádí, to však vede k obrovskému množství informací, které má za důsledek, že některé z nich je téměř nemožné vyhledat, a tak ztrácejí svou hodnotu. A vzhledem k tomu, že neexistuje žádný systém, který by informace třídil, dostanou se pak na internet i ty nežádoucí.

Pospíšil, Závodná (2009) zmiňují, že i stát se podílí do jisté míry na regulaci chování těch, kteří poskytují a šíří informace na internetu. Je ovšem téměř nemožné uhlídat tak obrovské množství informací, které uživatelé denně přidávají a sdílejí na různé weby.

„Existuje zákon č.480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, který upravuje odpovědnost, práva a povinnosti osob, jež poskytují služby informační společnosti a šíří obchodní sdělení.“ (Pospíšil, Závodná, 2009, s. 84)

Vyhledávání na internetu i přesto bezesporu pomáhá lidem po celém světě ve všech oblastech života. Jak uvádí Cairncross (1999, s. 103), internet je nástrojem, který umožňuje jeho uživatelům stát se svými vlastními knihovníky, výzkumníky a postupně i odborníky v oblastech, kterým se prostřednictvím internetu rozhodnou věnovat. Právě v oblasti vzdělávání má internet velký význam. Pokud člověk zaslechne ve svém okolí, rádiu či televizi informaci, kterou nezná, není nic jednoduššího, než ji vyhledat na internetu. Kromě tohoto běžného „samostudia“ je internet přínosem také pro studenty. Ti internet využívají jako studijní materiál k testům, zkouškám i k různým pracím, které vypracovávají. Studium touto cestou je mnohem snazší a rychlejší, ovšem musíme být vždy opatrní, co se týče již zmiňované kvality a věrohodnosti informací.

3.4 On-line hry

On-line hry jsou aktivitou, která patří k těm nejoblíbenějším především u dětí. Jejich prostřednictvím se učí zacházet s počítačem a formou některých her si dokonce mohou procvičovat logické myšlení nebo kreativitu. Tyto typy her ovšem nejsou pro děti tak přitažlivé. Mnohem více je lákají akční hry, které upřednostňují, stejně jako hraní her obecně, především chlupci. V nich si mohou vyzkoušet činnosti, které jsou ve skutečném životě nebezpečné, ne – li nemožné, či použít schopnosti a dovednosti, které ve skutečnosti neovládají. Navíc při tom všem můžou sedět v teple domova, bez sebemenší fyzické zátěže.

On-line hry jsou přijatelným typem zábavy, ale jen do jisté míry. Závisí to především na psychice člověka, na jeho zájmech, množství volného času a u dětí především na dohledu rodičů. Pokud se on-line hry pro uživatele stanou pouhým chvilkovým odreagováním a relaxem, pak jsou pro něho především přínosem. Ovšem hlavně u dětí převládají spíše negativní důsledky. Tráví hraním spoustu času, který by mohly věnovat raději skutečným aktivitám, než těm virtuálním a navíc se některé činnosti, prováděné pouze v herním prostředí mohou pokusit přenést do skutečnosti. Toto mnohdy vede k násilí a agresivitě, pře-

devším důsledkem různých akčních her. Můžeme se také setkat s takovými případy, kdy „hráči“ na úkor her zanedbávají své základní potřeby (jídlo, spánek).

Na počítačové hry často nahlížíme pouze jako na volnočasovou aktivitu, určitou formu zábavy. Tento úhel pohledu je však nepřesný – on-line hry se totiž od těch klasických, hraných většinou z CD, liší především v tom, že nejsou jenom činností jednotlivce. Jak uvádí Konečný (2011, s. 27), v poslední době se do popředí dostávají hlavně multiplayerové hry, tedy hry určené pro více hráčů, při nich často dochází kromě pobavení i k naplnění sociálních potřeb. Součástí on-line her jsou totiž chaty, různé diskuze, formují se týmy, kde je mnohdy nutná komunikace a domluva se spoluhráči. Navíc prostřednictvím her dochází také ke vzniku nových vztahů a přátelství. Často fanoušci online her pořádají i různá setkání. Můžeme tedy říct, že součástí on-line her je také určitá (speciální) forma virtuální komunikace a sociální interakce.

4 VOLNÝ ČAS MLÁDEŽE

Volný čas je pojem, který v každém z nás nemůže vyvolat žádný jiný, než dobrý pocit. Někdo ho má přebytek, pro někoho je luxusem, kterého má opravdu jen minimum. Ať už je jeho množství jakékoliv, vždy představuje bohatství každého z nás a zároveň celé společnosti, které si nekoupíme za žádné peníze.

Objasněním pojmu volného času se zabývá spousta autorů a mnoho odborných publikací. Zjednodušeně můžeme na volný čas nahlížet jako na čas, od kterého oddělíme sféru povinností. Je to čas, s kterým může každý nakládat podle svého vlastního uvážení a na základě svých zájmů (Průcha, Walterová, Mareš, 2003, s. 274). Do oblasti volného času zahrnujeme podle Pávkové a kol. (2002, s. 13) odpočinek, uvolnění, rekreaci, zábavu, zájmové činnosti a vzdělávání, dobrovolné společensky prospěšné činnosti i čas, který s těmito činnostmi jakkoliv souvisí. Na volný čas dětí a mládeže musíme pohlížet poněkud specificky. Do jeho oblasti se neřadí vyučování, příprava na vyučování a jakékoliv činnosti s ním související. Dále sem patří sebeobsluha, základní péče o zevnějšek a osobní věci, povinnosti spojené s chodem domácnosti, s provozem rodiny nebo výchovného zařízení a další ztráty času související jakkoliv s těmito činnostmi. Pod pojem volný čas dále nezahrnujeme činnosti, které zabezpečují základní lidské potřeby nutné pro existenci člověka. Ze všech těchto činností si však člověk může vytvořit svého koníčka, jak dále uvádí Pávková a kol. (2002, s. 13). Jako příklad můžeme uvést vaření, které někdo bere jako nutnost a někdo jako zálibu. Dalším specifikem pro volný čas dětí a mládeže je podle Pávkové a kol. (2002, s. 13) to, že kvůli výchovným důvodům je žádoucí jeho pedagogické ovlivňování. Především děti, ale také mládež, ještě nemají dostatek zkušeností, a proto je potřeba ovlivňovat podmínky pro jejich volný čas. U mládeže je tato snaha složitější. Jedná se totiž podle zákona již o dospělé lidi, pro které už není tak běžné mít nad sebou vedení v takové míře, jako to bylo v době, kdy byli ještě dětmi. Stále u nich však ve většině případů platí, že ještě nemají dostatek zkušeností, neorientují se ve všech oblastech zájmových činností, sportovních aktivit a je pro ně vhodné vedení, které by mělo být citlivé a ne přísné.

Volný čas dětí a mládeže je rozhodně také zájmem společnosti. Sak, Saková (2004, s. 59) uvádí, že pokud právě společnost zajistí jejich kvalitní trávení volného času, urychlí tím rozvoj jejich schopností a potlačí rozvoj negativních sociálních rysů. Může tak dojít k rychlejšímu rozvoji jejich talentu a utlumení nebo až zastavení rozvoji některých negativních stránek osobnosti. Už tato snaha ukazuje, jak se změnil pohled na volný čas oproti

předchozím stoletím. Především z ekonomického hlediska se společnost dívá na kvalitní trávení volného času mladé generace jako na příčinu snížení četnosti kriminality a narkomanii. Tím pádem část prostředků, které by museli investovat do nápravy kriminálních a léčby narkomanů investují raději do prevence, tedy do zajištění podmínek pro možnost kvalitního trávení času. Kvalitní výchova a činnosti s ní související, ať už směřované ze strany rodičů, pedagogických pracovníků nebo samotné společnosti, je tedy jednoznačně efektivnější i levnější, než následná převýchova.

4.1 Vztah mládeže k volnému času

Je na každém z nás, jaký vztah k volnému času si vytvoříme. Jak uvádí Hofbauer (2004, s. 34), existuje několik situací, které mohou nastat ve vztahu člověka a volného času. Uvedeme si některé z nich.

Mládež volný čas využívat nemůže

Tato situace byla v dřívější době naprosto běžnou. Důvodem byla především sociální nerovnost. Děti a mládež musely předčasně vstupovat do pracovního procesu, docházelo k prodeji jak žen, tak i dětí, velká část byla nucena poskytovat sexuální služby. K sociálnímu vyloučení z možnosti využívat volný čas docházelo také z důvodu náboženské či rasové netolerance. V dnešní době se sice situace zlepšila, i tak se však objevují případy známé z minulosti. Největším problémem je dnes finanční nedostupnost volnočasových aktivit. Buď dochází k tomu, že na něho mládež nemá peníze, anebo si musí přivydělávat, a proto jim pak volný čas již nezbyvá. Motají se tak v začarovaném kruhu, z kterého není východiska. Určitou pomoc jim mohou poskytnout rodiče, ti ovšem často také nemají dostatek finančních prostředků na jejich volnočasové aktivity. Nejvíce se to projevuje v neúplných rodinách.

Nezaměstnanost

Nezaměstnaný člověk je ten, kdo práci nemá, přestože je schopný pracovat, chce pracovat a práci si aktivně hledá.

„Takový člověk si neklade otázku, zda práci pokládat za potřebu, elixír, zátěž nebo luxus života – její absence pro něj vytváří palčivý, dlouhodobý, někdy až celoživotní problém, znemožňuje mu profesionální uplatnění a vytvoření existenční základny, nejasňuje jeho soustavu hodnot a někdy i sám smysl života.“ (Hofbauer, 2004, s. 38)

Tato situace často potkává mladé lidi, kteří ukončí studium. Poprvé za svůj život poznají pocit, že nikam nesměřují, že nemají žádný výhled do budoucna. Volný čas jim najednou přijde zbytečný, jejich životní cíle se ztratí a z jejich života se stane pouhé přežívání. Jejich pracovní kariéra je tak už od začátku zastavena, jsou omezeny jejich možnosti získávat nové zkušenosti a také finance. Navíc pro počátek pracovní kariéry je důležitý pracovní kolektiv, kdy se člověk stává součástí nové sociální skupiny a vytváří si nové vztahy. U nezaměstnaného mladého člověka toto schází a pocit, že nikam nepatří, ho může deprimovat.

Mládež volný čas odmítá

Někdy se stává, že lidé svůj volný čas jednoduše využívat nechtějí. Výsledkem je téměř úplné až úplné vytlačení volného času pracovními aktivitami. Důvodů může být několik. U mládeže jsou to především vysoké profesní ambice snaha o rychlý profesní růst. Můžou se tak rozhodnout také pod ekonomickým tlakem. Často se chtějí po ukončení studia odstěhovat od rodičů, pokud tak již neučinili a postavit se na vlastní nohy. K tomu, aby to dokázali, potřebují do začátku větší množství finanční, než jaké jim doposud stačilo. Důsledkem všech uvedených situací může být workoholismus, tedy závislost na práci.

Mládež neumí volný čas využívat

Tato situace nastává, pokud jedinci sice volný čas mají, ale neumí se orientovat v jeho nabídkách, proto ho nevyužívají. V dnešní době existuje spousta informací o různých volnočasových zařízeních, kulturních, sportovních i jinak zábavných akcích, proto tato neschopnost orientovat se v nabídkách volného času je spíše leností mládeže.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU

Ve výzkumné části práce se zaměříme na to, jak dnešní mládež tráví svůj volný čas především jakou část z něho věnuje aktivitám na internetu. Budeme zkoumat především ty aktivity, které lze provádět i v reálném prostředí. Popíšeme tak, jak internet ovládl i běžné aktivity, které byly většinou uskutečnitelné jen v reálném prostředí a zmapujeme četnost a frekvenci těchto aktivit.

5.1 Hlavní výzkumný cíl

Hlavním cílem práce je zjistit, jaký má internet dopad na způsob trávení volného času mládeže. Pomocí absolutních i relativních četností popíšeme, jakým způsobem internet volný čas mládeže ovlivňuje, jak ho ochuzuje či obohacuje a především do jaké míry přebírá funkce volnočasových aktivit a volného času obecně.

Na základě hlavního výzkumného cíle si stanovíme několik dílčích cílů:

- zjistit, jaký vztah má mládež k internetu;
- zjistit, jak často se mládež věnuje aktivitám v prostředí internetu, které jsou uskutečnitelné i v reálném prostředí;
- zjistit, jak působí internetové aktivity negativně na volný čas mládeže;
- zjistit, jaký význam má přátelství na sociálních sítích

5.2 Výzkumný problém

S ohledem na výzkumný cíl jsme stanovili výzkumný problém, který zní:

Jaký je dopad internetu na způsob trávení volného času mládeže?

5.3 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor byl zastoupen studenty dvou středních škol celkem čtyř čtvrtých ročníků ve Zlínském kraji. Tito studenti byli vybráni metodou záměrného výběru, který je podle Chrásky (2007, s. 22) jako jediný z teoretického hlediska ze všech druhů záměrných výběrů přijatelný.

V daných třídách jsme rozdali 102 dotazníků, jejichž návratnost byla sice 100%, ovšem použitelných bylo 98 z nich, tedy 96,08%. Zbývající 4 byly neplatné z důvodu nevyplnění všech položek dotazníku.

Celkem se tak po vyřazení neplatných dotazníků výzkumu zúčastnilo 40 chlapců a 58 dívek ve věku 18 – 20 let.

5.4 Výzkumná metoda

Jako výzkumnou metodu jsme zvolili dotazník. Prostřednictvím dotazníku totiž můžeme snadno získat velké množství odpovědí od velkého počtu respondentů a to v relativně krátké době (Chrásková, 2007, s. 163). Je tedy ideální metodou kvantitativně orientovaného výzkumu. Dotazník jsme vypracovali na základě teoretických znalostí dané problematiky a s ohledem na cíle výzkumu.

Dotazník se kromě dvou úvodních otázek, které se ptaly na pohlaví a věk, skládal ze 14-ti položek, které obsahovaly uzavřené i polouzavřené otázky.

5.5 Metody zpracování dat

Dotazníky byly po jejich vyplnění rozříděny a byly zaznamenány absolutní četnosti jednotlivých odpovědí a následně vypočítány také relativní četnosti. Dále pak byly zpracovány do tabulek a grafů pomocí programu MS Excel.

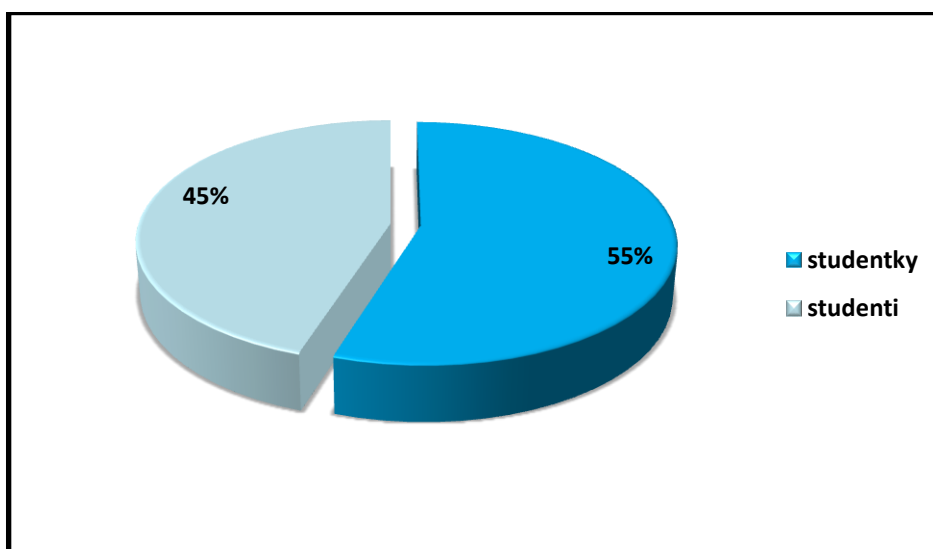
5.6 Druh výzkumu

Vzhledem k velkému počtu respondentů byl zvolen kvantitativně orientovaný výzkum, který slouží k co nejpřesnějším výsledkům výzkumu.

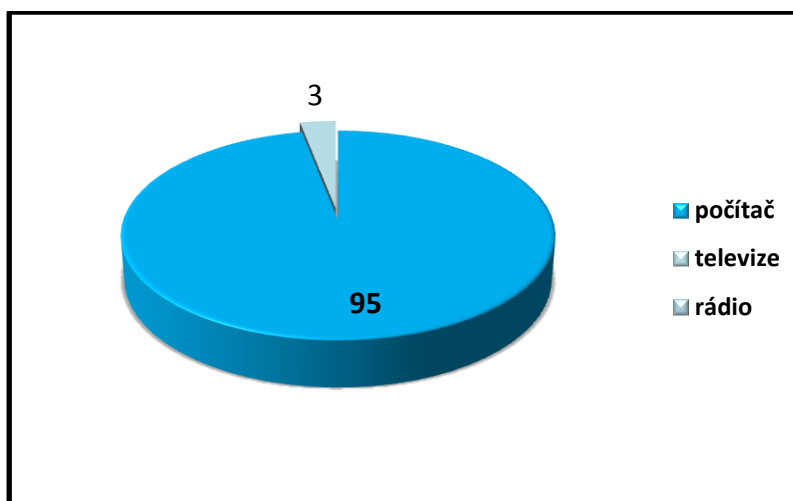
6 ANALÝZA A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

6.1 Analýza výsledků

V úvodní části dotazníku jsme zjišťovali základní informace o respondentech, konkrétně jejich pohlaví a věk. Ukázalo se, že výzkumu se zúčastnilo celkem 98 respondentů ve věku od 18 do 20 let. Co se týče pohlaví, tak 54 (55,10%) z respondentů byly studentky a studentů bylo 44 (44,90%).

Graf č.1: pohlaví respondentů

Otázka č. 1: Které z elektronických médií používáš nejčastěji?*Graf č.2: užívání elektronických médií*

Z uvedených elektronických médií u mládeže jednoznačně vede počítač. Ten nejčastěji používá 96,94 % z nich. Následuje televize, kterou používají 3,06% respondentů. Poslední možnost, tedy rádio, nevedl ani jeden z nich.

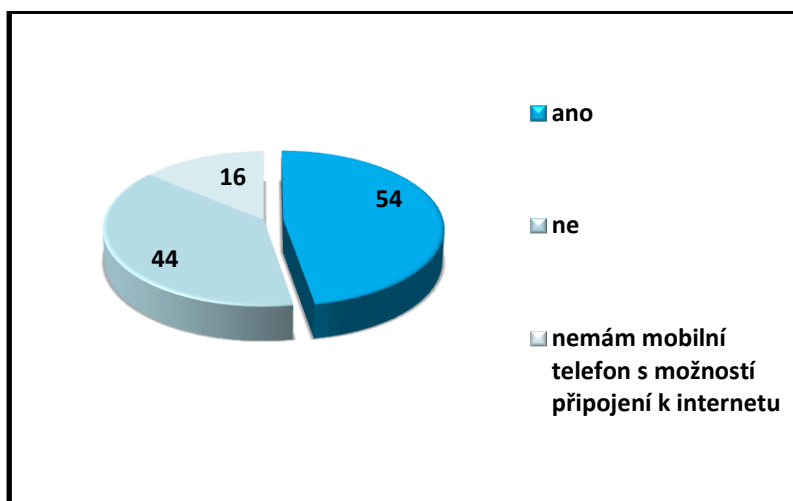
Četnost užívání jednotlivých médií naznačuje, jak probíhal jejich vývoj. Můžeme říct, že rádio již relativně dávno „vytlačila“ nová média. Nejprve to byla televize a posléze počítače, které stejně zapůsobily i v souvislosti s televizí.

Otázka č. 2: Pokud máš doma počítač, máš i připojení k internetu?

Na tuto otázku odpověděli všichni respondenti souhlasně, a to pozitivně. Všichni tedy mají možnost se doma prostřednictvím počítače připojit k internetu.

Toto zjištění potvrzuje neuvěřitelnou rychlost šíření internetu. Pokud bychom se na tu samou otázku zeptali deset let nazpět, odpovědi by byly jistě rozmanitější.

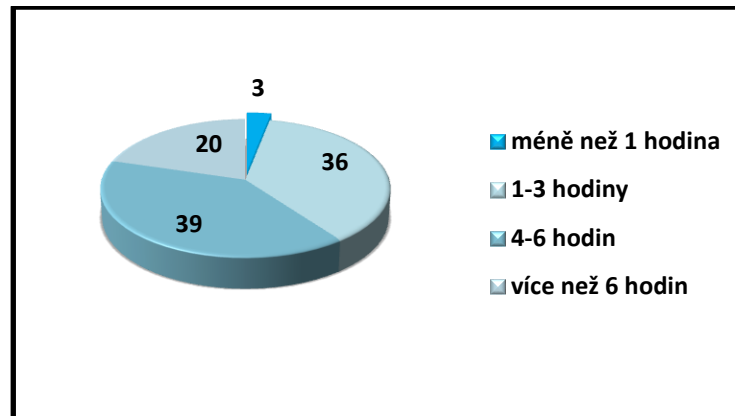
Otázka č. 3: Pokud jsi mimo domov, využíváš možnosti připojit se k internetu prostřednictvím mobilního telefonu?

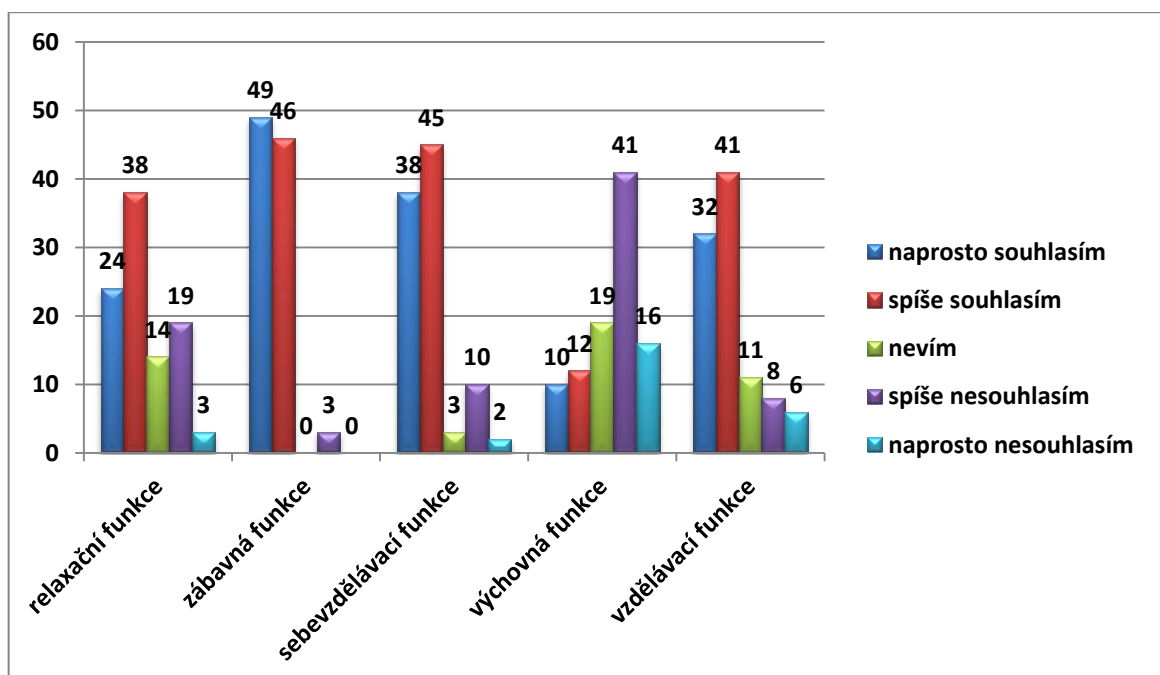
Graf č. 3: možnost připojení se k internetu prostřednictvím mobilního telefonu

Možnost připojit se k internetu pomocí mobilního telefonu aktivně využívá více než polovina mládeže, tedy 63,27%. 20,41% respondentů tuto možnost nevyužívá vůbec. Co se týče ostatních 16,33%, tito respondenti nemají mobilní telefony, které by jim umožnily se k internetu připojit.

Vzhledem k tomu, že kvalita mobilních telefonů rychle roste, můžeme očekávat, že časem se přes svůj telefon bude moci připojit téměř každý. Stále však zůstane svobodnou volbou každého, zda tuto možnost využije a zda se bez internetu neobejde alespoň tu dobu, kdy se nachází mimo domov.

Otázka č. 4: Kolik času denně trávíš průměrně na internetu?*Graf č. 4: čas strávený denně na internetu*

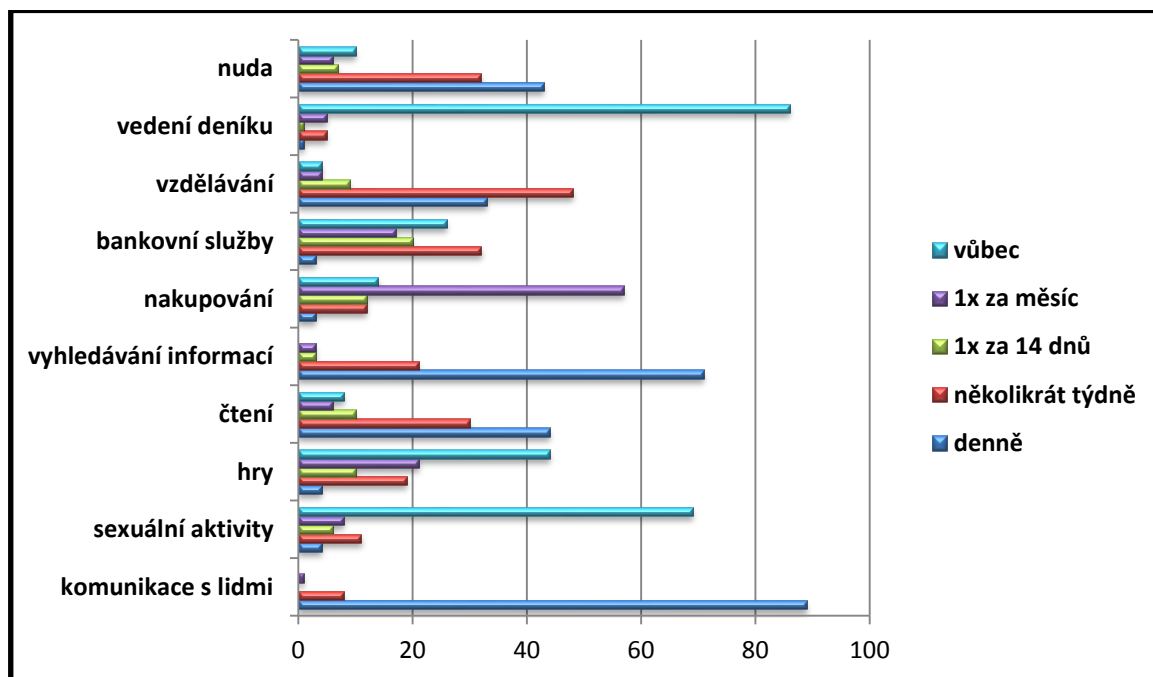
Podle výsledků největší část mládeže (39,80%) tráví denně na internetu v průměru 4-6 hodin. U 36,73% je čas strávený na internetu 1-3 hodiny, více než 6 hodin uvedlo 20,41% mládeže. To je u mnohých respondentů, když vezmeme v úvahu přípravu do školy a samotnou přítomnost ve škole, přibližně všechen jejich zbývající volný čas. Méně než hodinu věnuje internetu pouhých 3,06% mládeže.

Otázka č. 5: Souhlasíš s tím, že uvedené funkce volného času zastává také internet?*Graf č.5: funkce internetu*

V této otázce jsme se pokusili zjistit názory mládeže na to, které z funkcí volného času zastává také internet. Nejvíce respondentů souhlasilo s tím, že internet plní funkce zábavy. Odpovědělo tak 96,94% z nich. Pouhých 3,06% s tímto nesouhlasí. Následuje sebevzdělávací funkce, s kterou souhlasí 84,70% respondentů. Dalších 12,24% respondentů nesouhlasí a 3,06% neví, zda internet zastává sebezvzdělávací funkci. Co se týče sociální funkce, 74,49% mládeže si myslí, že internet tuto funkci zastává. 14,28% nesouhlasí a zbylých 11,22% označilo odpověď „nevím“. U relaxační funkce jsou odpovědi vyrovnanější, ale přesto více než polovina, tedy 63,27%, souhlasí s tím, že internet relaxační funkci zastává. 22,45% respondentů nesouhlasí a 14,29% neví. Nejvíce respondentů nesouhlasí s tím, že internet neplní výchovnou funkci. Odpověděla tak více než polovina respondentů, tedy 58,17%. 22,44% mládeže nesouhlasí a odpovědělo, že neví.

Z výsledků tedy vyplývá, že mládež se přiklání spíše k tomu, že internet uvedené funkce volného času zastává. Pouze u výchovné funkce se přiklání více k negativním odpovědím.

Otázka č. 6: Jak často se věnuješ daným aktivitám na internetu (s ohledem na to, že všechny dané aktivity lze provádět i v reálném prostředí)?

Graf č. 6: aktivity na internetu

Komunikace je aktivita, kterou označili respondenti jako nejčastější – 89 z nich odpovědělo, že prostřednictvím internetu komunikuje s lidmi denně. Následovala odpověď „několikrát týdně“, kterou označilo 8 respondentů. Jeden z respondentů se věnuje internetové komunikaci 1x za měsíc. Odpovědi „1x za 14 dnů“ a „vůbec“ se neobjevily ani jednou. Výsledky nejsou nijak překvapující, lidé jsou sociální tvorové a především v období mládí vyhledávají co nejvíce sociálního kontaktu. Pokud není možnost komunikovat osobně, sáhnou po alternativě ve formě internetové komunikace. Otázkou však zůstává, zda jde opravdu jen o možnost komunikovat alespoň prostřednictvím monitoru počítače, když není jiný způsob, anebo jiný způsob existuje, ale jedinci vyhovuje právě ten, kdy se může za obrazovku počítače „ukrýt.“

Sexuálním aktivitám se v prostředí internetu většina respondentů nevěnuje. Uvedlo to 69 z nich. Několikrát týdně se této aktivitě věnuje 11 respondentů, jednou měsíčně 8 z nich a 6 respondentů uvedlo, že sexuální aktivity provádí 1x za 14 dnů. Denně se sice sexuálním aktivitám věnuje pouze 4 respondenti, je však k zamyšlení, jaké mohou být důvody, které je k tomu vedou. Může to být stud až strach provádět sexuální aktivity v reálném životě, ale také vzdálenost, která dvě osoby provozující aktivity prostřednictvím internetu dělí.

Hraní počítačových her není u mládeže tak oblíbenou činností, většina z nich, tedy 44 respondentů uvedlo, že hry nehrají vůbec. Několikrát týdně tráví svůj volný čas hraním her 19 respondentů, 21 respondentů se hraní věnuje 1x za měsíc a 1x za 14 dnů hraje 10 z nich. Odpověď „denně“ označili pouze 4 respondenti.

Četbě se na internetu denně věnuje 44 respondentů. Následuje odpověď „několikrát týdně“, která se objevila 30x. Ostatní odpovědi byly vyrovnané.

Vyhledávání informací – to je činnosti, pro kterou byl internet původně stvořen. Proto se dá předpokládat, že této služby internetu využívá většina uživatelů. Denně vyhledává informace na internetu 71 respondentů, několikrát týdně pak 30 z nich. Odpovědi 1x za 14 dnů i jednou měsíčně označili pouze 3 respondenti. Odpověď „vůbec“ se neobjevila ani jednou.

Nakupování přes internet je v dnešní době oblíbenou činností, a to především u mládeže, která dává přednost pohodlnému způsobu nakupování. Jednou za měsíc této možnosti využije 57 respondentů. Jsou i takoví, kteří možnosti nakupování přes internet nevyužívají vůbec – takto odpovědělo 14 respondentů. Důvodem může být nedůvěra ke

kvalitě zboží nebo způsobu předání. 12 respondentů nakupuje přes internet 1x za 14 dnů a dalších 12 několikrát týdně. Denně se nákupům v prostředí internetu věnují pouze 3 respondenti. Denní nákupy již můžou hraničit se závislostí na nakupování, které známe z reálného prostředí pod pojmem „shopaholismus“, může se však objevit také v internetovém prostředí.

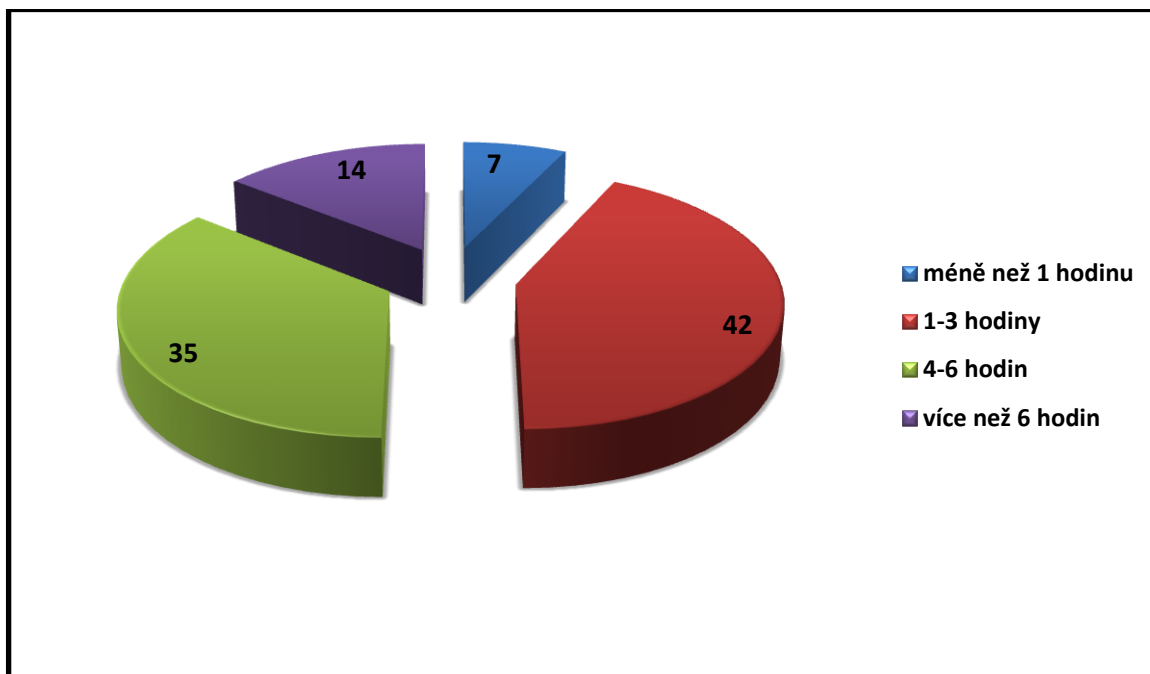
Bankovní služby neboli „internetbanking“ využívá několikrát týdně 32 respondentů. Ostatní odpovědi jsou velmi vyrovnané, kromě odpovědi „denně“, kterou označili pouze 3 respondenti. U studentů může být důvodem nízké míry využívání elektronického bankovníctví právě studium, tedy žádný pravidelný příjem, na který by bankovní služby potřebovali.

Pomocí internetu se **vzdělává** několikrát týdně téměř polovina respondentů, celkem 48. Následují ti, co se na internetu vzdělávají denně. Respondentů, kteří takto odpověděli, bylo 33. Ostatní odpovědi jsou vyrovnané, 4 studenti dokonce označili možnost „vůbec“. To je poněkud nepochopitelné, protože internet je jedna velká kniha, díky které často nemusíme šáhnout po žádné jiné.

Vedení deníku bylo dříve typickou činností právě pro děti a mládež. Dnes tato činnost není už tak častá. Navíc se objevila nová forma psaní deníčku, a to v prostředí internetu. I přesto většina respondentů, tedy 86, označilo odpověď „vůbec“. Ostatní odpovědi jsou rozložené velmi rovnoměrně a pouze jeden respondent si internetový deník píše denně.

Na **nuđu** v internetovém prostředí můžeme pohlížet jako na bezmyšlenkové surfování nebo na bezdůvodné klikání na odkazy, které nás vlastně ani nezajímají. Téměř polovina respondentů, přesně 43, tyto činnosti provozuje denně. Několikrát týdně se na internetu nudí celkem 32 respondentů. V ostatních odpovědích nejsou významné rozdíly.

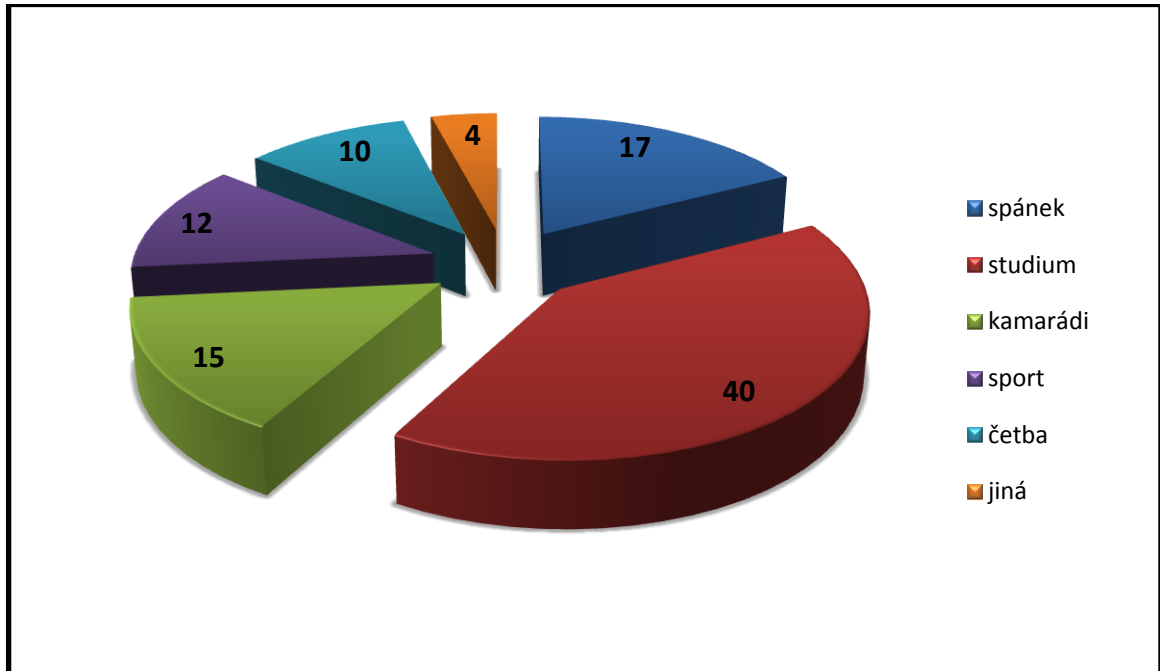
Otázka č. 7: Kolik volného času průměrně denně máš? (Do volného času nepočítáme čas strávený ve škole, přípravou do školy, čas strávený v práci, přípravou do práce a domácí práce.)

Graf č. 7: průměrné množství volného času za den

Největší část respondentů, tedy 42,86%, uvedla, že má denně 1-3 hodiny volného času. Následuje 35,71% mládeže, kteří odpověděli, že mají denně v průměru 4-6 hodin volného času. Více než 6 hodin má 14,29% respondentů a méně než hodinu pouhých 7,14%. Volný čas je luxus, který si někteří nemohou dovořit. Především mládež by tento čas měla plnohodnotně využívat, protože už ho pravděpodobně kvůli zaměstnání a rodině nikdy tolik mít nebudou.

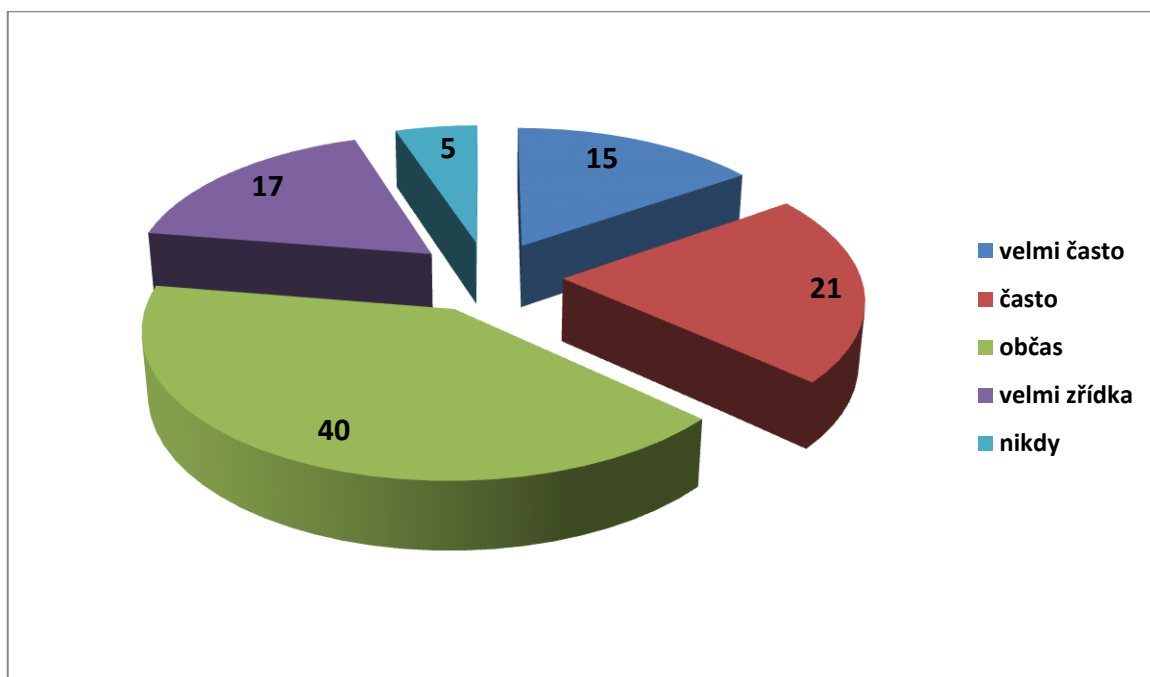
Otázka č. 8: Pokud se rozhodneš věnovat aktivitám na internetu, nejčastěji na úkor které z uvedených aktivit? (tzn., jaké aktivity bys vykonával(a), pokud bys zrovna nebyl(a) na internetu)

Graf č. 8: aktivity nevykonávané kvůli internetu

Největší část respondentů, tedy 40,82%, se aktivitám na internetu věnuje na úkor studia. Studenti totiž takto rádi studium odkládají. Dříve či později však stejně musí odvrátit zrak od monitorů a zabřednout do učiva. Další činností, která bývá kvůli internetovým aktivitám zanedbávána, je spánek. 17,35% respondentů se věnuje činnostem na internetu, i když jsou unavení a byli rozhodnuti pro spánek. Dalších 15,31% respondentů vymění internet za kamarády a 12,24% kvůli internetu odloží sportovní aktivity. Četbu odloží kvůli internetu 10,20% respondentů a 4,08 uvedlo jiné aktivity, které omezují kvůli internetu. Jedna studentka uvedla následující: „*Nejsem na internetu na úkor žádné aktivity, nejsem na internetu závislá.*“ To, že se místo nějaké aktivity rozhodneme věnovat aktivitám na internetu ještě neznamená, že jsme na internetu závislí. Internet je pro nás pouze v dané chvíli lákavější než jiné činnosti. Pro určení závislosti je třeba posoudit ještě spoustu jiných faktorů. Další ze studentů pak uvedl, že by nedělal nic, pokud by zrovna nebyl na internetu. Pro aktivity na internetu se tedy rozhodne proto, že by se jinak nudil a internet je pro něho způsob, jak nudu „zahnat“.

Otázka č. 9: Máš pocit, že aktivitami na internetu ztrácíš čas? (tzn. děláš aktivity, které jsou zbytečné)

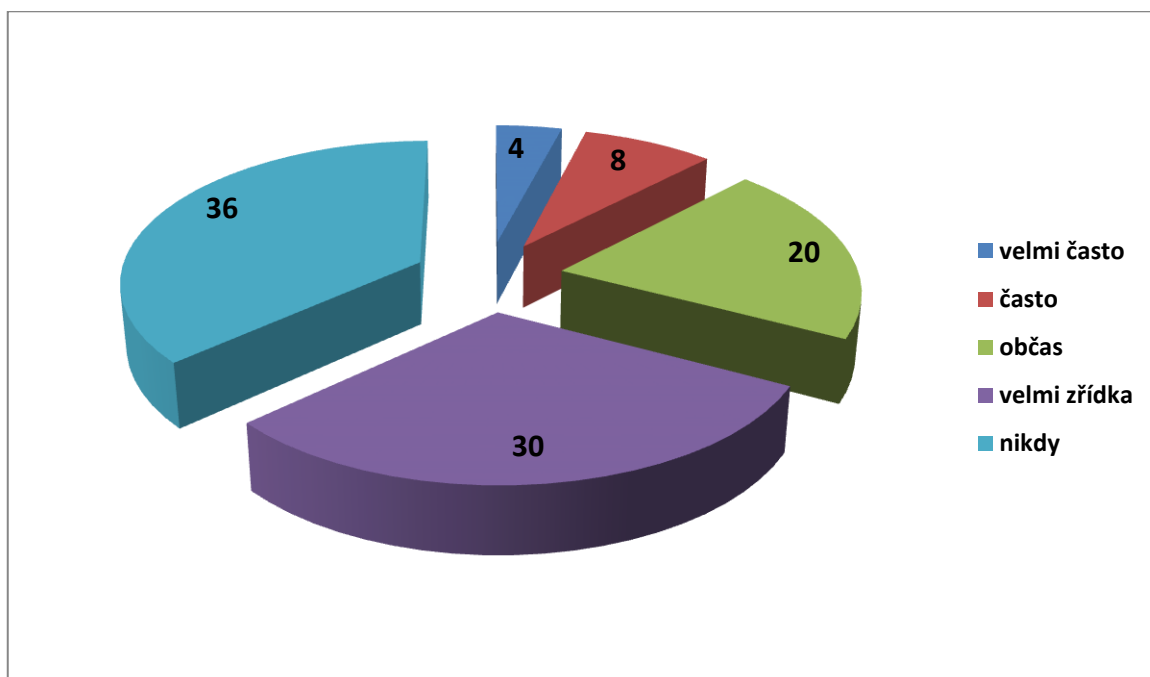

Graf č. 9: pocit ztráty času kvůli aktivitám na internetu

Největší část respondentů, tedy 40,82%, má pocit, že svůj volný čas ztrácí aktivitami na internetu občas pouze občas. 21,43% mládeže si myslí, že tráví čas na internetu zbytečně často a 15,31% si myslí, že velmi často. 17,35% má pocit, že se internetu věnují zbytečně a to na úkor svého volného času jen velmi zřídka. 5,10% odpovědělo, že volný čas kvůli internetu neztrácí nikdy.

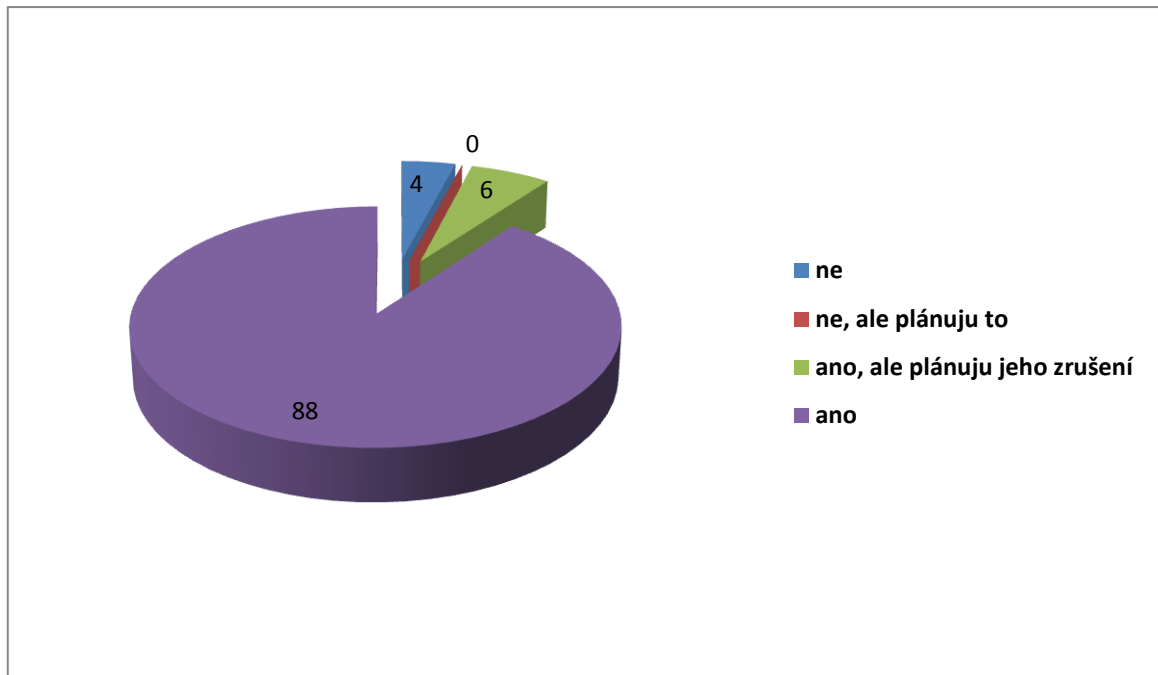
Většina mládeže si uvědomuje, že na internetu tráví hodně času zbytečně. Často se stává, že tento čas věnují internetu, i když vlastně sami nechtějí. Někdy je však obtížné, se od internetu odtrhnout. Proto je možné, že k internetu usedneme jenom na chvíli a nakonec tam strávíme třeba půl dne.

Otázka č. 10: Zanedbáváš své základní potřeby (jídlo, spánek) kvůli aktivitám na internetu?

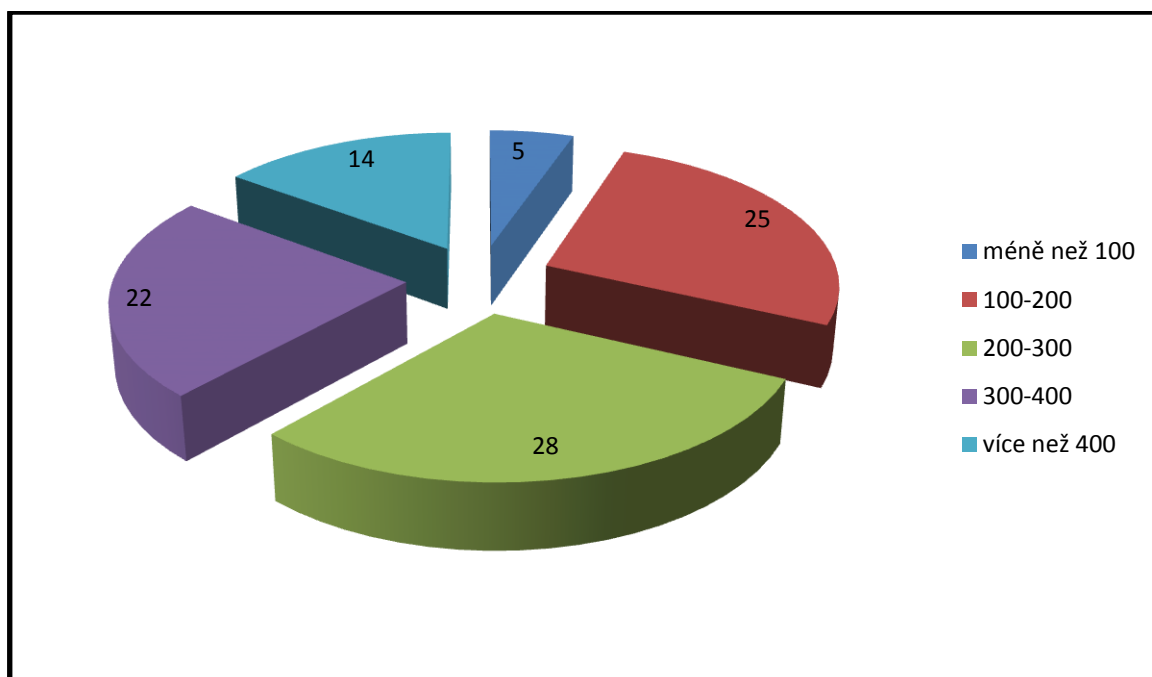

Graf č. 10: zanedbávání základních potřeb kvůli internetu

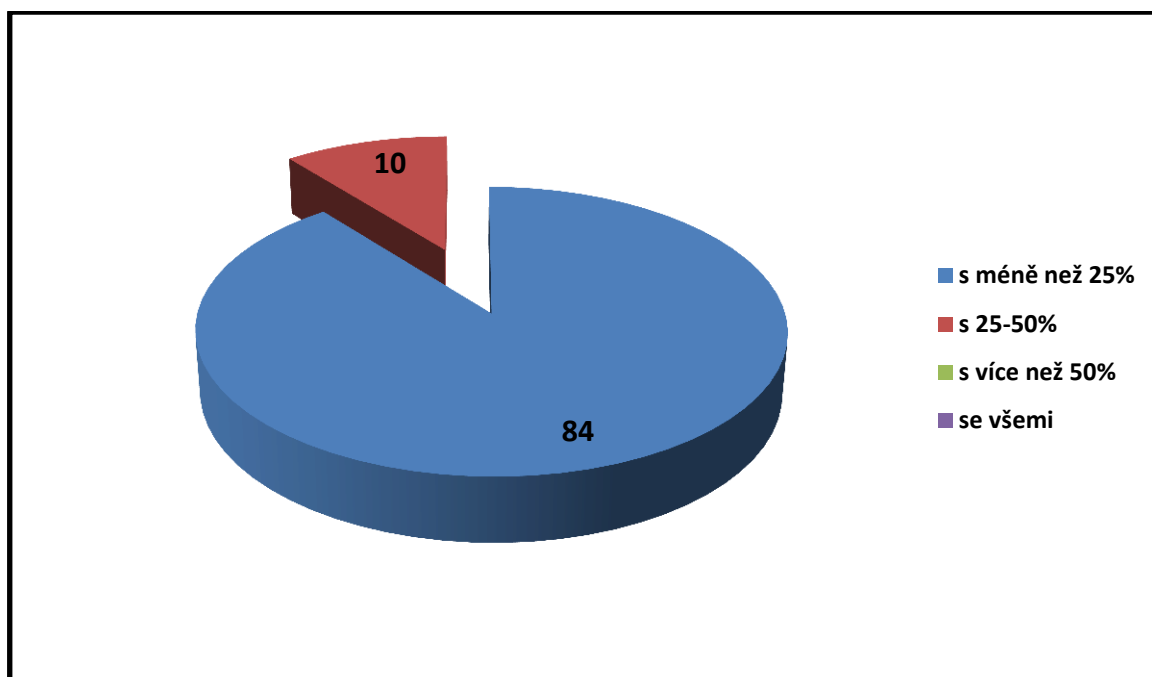
Podle výsledků nejvíce respondentů, tedy 36,73%, své základní potřeby zanedbává kvůli internetu nikdy. Následuje odpověď „velmi zřídka“, kterou označilo 30,61% mládeže. 20,41% odpovědělo, že své základní potřeby zanedbává kvůli internetu občas a u 8,16% se toto děje často. 4,08% respondentů odpověděla, že základní potřeby zanedbává velmi často. Je to sice pouze malá část ze všech respondentů, ovšem alarmující je to, že respondentů, kteří odpověděli pozitivně, je více než těch, kteří označili odpověď „nikdy“.

Otázka č. 11: Máš založený profil na některé ze sociálních sítí?*Graf č. 11: profil na sociálních sítích*

Na otázku, zda studenti vlastní profil na některé ze sociálních sítí odpověděla většina, přesně 89,80%, že ano. Všichni z těchto respondentů odpovídajících kladně uvedli, že tento profil mají založený na sociální síti Facebook. Někteří tuto odpověď doplnili ještě o Twitter, Google+ nebo Badoo. 6,12% mládeže sice vlastní profil na sociální síti, ale rádi by ho v budoucnu zrušili. Důvodů můžeme odhadovat několik – mohl se pro ně stát nepotřebným, nežádoucím až otravným a informace na něm nedůležité. Respondentů, kteří odpověděli záporně, bylo pouhých 4,06%. Odpověď „ne, ale plánuju jeho založení“, se nevyskytla ani jednou, nejspíš kvůli tomu, že ti, co se rozhodli sociální síť nepoužívat, si za tímto pevně stojí a ke svému životu profil na ní nepotřebují a především ho nechtějí. Je možné, že někteří z nich učinili takové rozhodnutí pouze z principu, protože fenomén sociálních sítí (především Facebook), uchvátil téměř celý svět a to hlavně mládež.

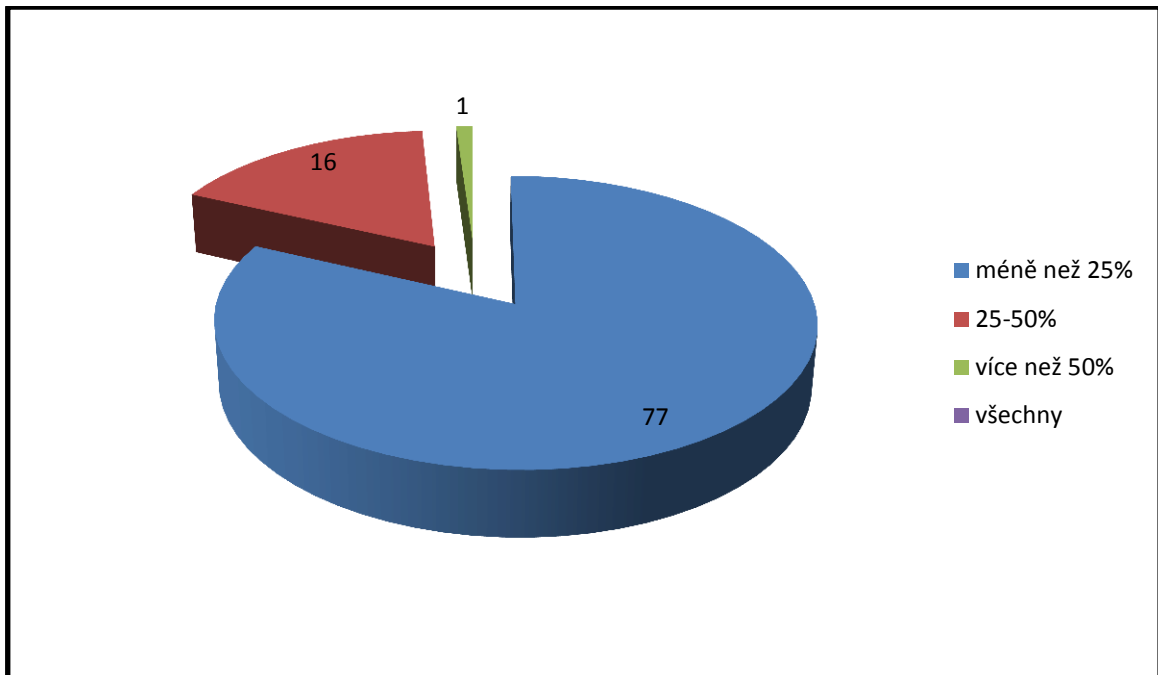
Otázka č. 12: Kolik přátel máš na sociální síti?*Graf č. 12: počet přátel na sociální síti*

Největší část respondentů, tedy 29,79%, má na sociální síti 200-300 přátel. O něco méně mládeže odpovědělo, že mají 200-300 přátel. Těchto respondentů bylo 26,60%. Následují respondenti, kteří mají na sociální síti 300-400 přátel. Takto odpovědělo z celkového počtu respondentů 23,40%. 14,89% mládeže uvedlo, že mají více než 400 přátel a pouhých 5,35% uvedlo, že počet jejich přátel na sociální síti je menší než 100.

Otázka č. 13: S kolika z těchto přátel si píšeš minimálně 1x týdně?*Graf č. 13: počet přátel komunikujících 1x týdně*

Tato otázka úzce souvisí s předchozí. Zjišťovali jsme, s kolika virtuálními přáteli si respondenti píšou alespoň 1x za týden. Nejvíce z nich, tedy 89,36% odpovědělo, že si dopisuje s méně než s čtvrtinou.

Pouhých 10,64% respondentů si alespoň jednou týdně píše s 20-50% svých virtuálních přátel. S více než polovinou si nepíše ani jeden z respondentů a odpověď „se všemi“, se také neobjevila ani jednou. Tento výsledek svědčí o tom, že velkou část z přátel mají respondenti na sociální síti svým způsobem „zbytečně“. Důvodů, proč si v přátelích udržovat lidi, s kterými ani nekomunikujeme, může být několik. Může to být pocit potřeby, otázka „co kdybych od ní/něho někdy něco potřeboval?“ nebo jenom touha prohlížet jeho fotky, mít přehled o činnostech, které daná osoba na sociální síti provádí apod.

Otázka č. 14: Kolik z těchto přátel vídáš alespoň 1x týdně?*Graf č.14: počet přátel setkávajících se 1x týdně*

Tato otázka úzce souvisí s předchozíma dvěma. Ptá se na počet virtuálních přátel na sociálních sítích, kteří jsou zároveň i skutečnými přáteli – tedy mládež se s nimi vídá alespoň 1x týdně. Největší podíl respondentů, tedy 81,91%, se vídá s méně než čtvrtinou přátel i mimo internetové prostředí. 17,02% studentů vídá asi 25-50% svých virtuálních přátel alespoň j1x týdně. Pouze jeden respondent se vídá s více než polovinou přátel na sociální síti a mimo tuto síť alespoň 1x týdně. Se všemi přáteli se nevídá žádný z respondentů.

6.2 Shrnutí výsledků

V této kapitole si odpovíme na úvodem stanovené dílčí cíle výzkumu.

Dílčí cíl č. 1: zjistit, jaký vztah má mládež k internetu

V souvislosti s daným cílem jsme zjišťovali, které z elektronických médií mládež nejčastěji používá. Podle očekávání téměř všichni respondenti (97%) odpověděli, že počítač. Ve srovnání s ostatními médii má totiž počítač své vlastní, specifické funkce a navíc dokáže zastat většinu funkcí ostatních médií. Proč bychom tedy měli čekat, než nám v rádiu zahrají naši oblíbenou píseň, když si ji můžeme pustit jednoduše a především rychle vyhledat a následně v počítači pustit nebo dokonce i stáhnout. To samé lze říct o televizi – místo čekání na svůj oblíbený pořad, film či seriál, si ho můžeme jednoduše spustit kdykoliv na internetu. V dalších dvou položkách dotazníku jsme zkoumali možnosti připojení k internetu. Všichni respondenti vlastní počítač, jehož součástí je i možnost připojení se k internetu. Pokud zrovna nejsou doma a nemají tuto možnost, více než polovina z nich tak učiní prostřednictvím svého mobilního telefonu. V další otázce jsme zjišťovali, kolik času mládež internetovým aktivitám věnuje. Většina z nich stráví na internetu 4 – 6 hodin. Pokud se zamyslíme nad krajní hodnotou, tedy 6 hodin, u studentů je to téměř všechný volný čas, který jim po příchodu ze školy zbývá. U těchto respondentů je tedy pravděpodobné, že jejich den tvoří z velké části na jedné straně prostředí školy a na druhé prostředí internetu.

Dílčí cíl č. 2: zjistit, jak často se mládež věnuje aktivitám v prostředí internetu, které jsou uskutečnitelné i v reálném prostředí

Tento cíl byl zjišťován v položce dotazníku, která se zaměřila na deset aktivit, které lze uskutečnit jak v reálném, tak i v internetovém prostředí. Největší četnost se objevila u činností, jako jsou komunikace, vyhledávání informací, nakupování a bankovní služby. První dvě z uvedených aktivit jsou hlavními přednostmi internetu. Jeho nekonečné množství informací a komunikace, kterou neomezuje ani vzdálenost, ani cena. Žádné jiné médium internet v těchto směrech nedokáže nenahradit a právě proto jsou tyto činnosti tak oblíbené, tím spíše u studentů, kteří množství informací nutně potřebují a zároveň v tomto období vyhledávají maximálně sociální kontakt. Co se týče nakupování přes internet a tzv. internetbankingu, jedná se o pohodlnější a rychlejší způsob provádění těchto běžných aktivit, proto je lidé čím dál víc vyhledávají. Občas se sice objevuje nedůvěra ke způsobu předání zboží či peněz nebo strach ohledně kvality zboží, tyto obavy však postupem času mizí a lidé si na tento způsob nákupů a bankovních služeb zvykají.

Velká část mládeže se také prostřednictvím internetu vzdělává. Je však pravděpodobné, že většina studentů upřednostní materiály, které jsou jim předloženy na přednáškách či seminářích ve školách. Po internetových zdrojích sáhne až tehdy, jakmile jsou jeho studijní materiály nedostačující.

Nejmenší četnost byla zaznamenána u her, vedení deníku a sexuálních aktivit. Co se týče první činnosti, hraní her je nejčetnější v období dětství. Mládež upřednostňuje spíše aktivity, které jim umožní sociální kontakt a možnost udržovat si staré nebo utvářet nové vztahy. Vedení deníku v dnešní době již není tak oblíbenou činností, jako tomu bývalo dříve. Ani v internetové podobě, ani v té „hmotné“. U sexuálních aktivit je osobní kontakt nenahraditelný, proto je četnost těchto aktivit na internetu velmi nízká.

Dílčí cíl č. 3: zjistit, jak působí internetové aktivity negativně na volný čas mládeže

Na tuto oblast byly zaměřeny 4 položky v dotazníku. Nejprve jsme zjistili, kolik volného času průměrně mládež má. Nejvíce z nich odpovědělo, že má průměrně za den 1-3 hodiny volna, což je relativně málo, vzhledem k tomu, že se jednalo o studenty. Důvodem však nejspíš je nutnost si přivydělávat i během studií. 38% mládeže pak má průměrně 4-6 hodin volného času. Další otázky se již věnuje negativním vlivům internetu na tento volný čas. Jedna z nich zjišťovala, které aktivity kvůli internetu většinou odsuneme do pozadí. Nejvíce respondentů uvedlo studium. Internet se sice může stát dobrým způsobem odreakování od učení, ovšem ve většině případů se k učení studenti už nedostanou po tom, co se začnou věnovat internetovým aktivitám. Mezi dalšími odpověďmi, které se objevovaly poměrně často, byli kamarádi. Může tomu tak být právě proto, že mnohým jedincům postačí kontakt s přáteli přes internet, proto osobní kontakt na úkor internetu omezují. Další otázka zaměřená na negativní dopad internetu se týkala času, který mládež kvůli internetu mnohdy zbytečně. Tento pocit vyvolává internet u většiny z nich, pouze 5% si myslí, že kvůli internetu neztrácí čas nikdy. Dalším poměrně závažným negativem je zanedbávání základních potřeb kvůli internetu. Na základě jedné z položek dotazníku bylo zjištěno, že své základní potřeby, jako je jídlo nebo spánek, často až velmi často zanedbává 12% respondentů. Toto procento sice není až tak závratné, ale i tak je k zamyšlení, jak moc je internet pro mladé lidi přitažlivý, když jsou schopni kvůli němu vynechat i spánek nebo jídlo. U těchto jedinců lze někdy hovořit až o závislosti na internetu.

Dílčí cíl č. 4: zjistit, jaký význam má přátelství na sociálních sítích

Oblasti sociálních sítí a přátelství na nich se věnovaly čtyři položky dotazníku. Nejprve jsme zjistili, zda má mládež založený profil na některé ze sociálních sítí a podle očekávání téměř všichni odpověděli, že ano. Nejčastěji to byla sociální síť Facebook. Na základě dalších výsledků můžeme říct, že přátelství na sociální síti je svým způsobem nevýznamné, alespoň pro naše respondenty. Přibližně polovina z nich má totiž na svém profilu 200 – 400 přátel, ovšem jednou týdně si píšou a vídají se s méně než čtvrtinou z nich. Hlavním důvodem je pravděpodobně to, že virtuální přátelé mohou být kromě těch opravdových také pouze známí a někdy i neznámí lidé. Na jednu stranu lze říct, že kontakt na takové lidi máme zbytečně, ovšem otázkou zůstává, zda se nám i takoví nebudou jednou „hodit“.

ZÁVĚR

Bakalářskou prací jsme usilovali o postihnout oblasti volného času mládeže, v kterých je vliv internetu nejzřejmější. Kromě jiného jsme se snažili zjistit, kolik času mládež internetu věnuje a do jaké míry je ochotná vyměnit virtuální svět za ten reálný.

Nejčastější náplní volného času mládeže je komunikace s lidmi, seznamování se a jakékoliv aktivity prováděné spolu s přáteli. Vzhledem k tomu, že internet v posledních letech zasahuje především sociální oblast, objevili se možnosti, jak skutečné aktivity nahradit virtuálními. Podle našich výsledků mládež tyto alternativy bohatě využívá. Ukazuje se, že i takoví, co se různým chatům a především sociálním sítím vyhýbali, byli nakonec pod nátlakem ostatních donuceni a do virtuálního světa vstoupili také. Kromě sexuálních aktivit se neukázala žádná ze zkoumaných činností nějak závrtně méně uskutečňovaná v internetovém prostředí oproti reálnému. Spíše naopak – v oblasti komunikaci jsou si virtuální i ta skutečná ve frekvenci používání téměř rovny, v oblasti nákupů také. Co se týče ostatních zkoumaných aktivit, tak internet realitu možná i „předbíhá“. Čtení, vzdělávání, bankovní služby, téměř všechny tyto aktivity se v internetovém prostředí ukázali být denní rutinou

Díky internetu však dochází paradoxně o ochuzování volného času mládeže. Virtuální svět nám sice nabízí spoustu možností, ale především těch pasivních. Volný čas mládeže sice naplní, ale ne plnohodnotným způsobem. Některé funkce internetu jsou srovnatelné s funkcemi volného času, ale jenom z teoretického hlediska. Prakticky v naplňování potřeb člověka v internetovém prostředí chybí především emoce, fyzická blízkost, která nás sbližuje i psychicky a především aktivita. Co se týče komunikace, pokud tu osobní vyměníme za internetovou, dost nás to omezí také v aktivitě. Pokud totiž lidé hovoří osobně, mohou u toho dělat spoustu jiných činností. Navštívit spolu kino, divadlo nebo si zahrát nějakou společenskou hru, sportovat, vyjet si na kolečkových bruslích apod. V okamžiku, kdy člověk usedne na židli před monitor počítače, je to jediná činnost, kterou je v danou chvíli schopen dělat.

Internet má obrovské množství různých funkcí a nekonečné množství možností, proto je někdy velmi těžké, se od monitoru počítače odpoutat. Nesmíme však zapomínat, že kromě virtuálního světa existuje i ten skutečný, který nelze vypnout pouhým tlačítkem „off“. Internetu je třeba využívat, ale sami musíme uvážít, v jaké míře a v jakých oblastech.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BREČKA, Samuel, Vladimír DRAXLER, Ivan KRÁLIK a Martin ŠKOP. *Od tamtamov po internet: prehľad dejín mediálnej komunikácie*. Žilina: Eurokódex, 2009, 320 s. ISBN 978-808-9363-292.
- [2] CAIRNCROSS, Frances. *Konec vzdálenosti: jak komunikační revoluce změni naše životy*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 1999, 291 s. ISBN 80-722-6155-X.
- [3] HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, 176 s. ISBN 80-717-8927-5.
- [4] CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, 2007, 265 s. ISBN 978-80-247-1369-4.
- [5] KONEČNÝ, Štěpán. *Fenomén lhaní v prostředí internetu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011, 121 s. ISBN 978-80-210-5488-2.
- [6] MCLUHAN, Herbert Marshall. *Člověk, média a elektronická kultura: výběr z díla*. Vyd. 1. Brno: Jota, 2000, 415 s. ISBN 80-721-7128-3.
- [7] MEYROWITZ, Joshua. *Všude a nikde: vliv elektronických médií na sociální chování*. 1. české vyd. Překlad Jan Jirák, Kateřina Jonášová, Irena Reifová. Praha: Karolinum, 2006, 341 s. ISBN 80-246-0905-3.
- [8] MUSIL, Josef. *Elektronická média v informační společnosti*. Praha: Votobia, 2003, 261 s. ISBN 80-722-0157-3.
- [9] MUSIL, Josef. *Komunikace v informační společnosti*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2007, 144 s. ISBN 978-808-6723-396.
- [10] PÁVKOVÁ, Jiřina, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogika volného času*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2002, 231 s. ISBN 80-717-8711-6.
- [11] POSPÍŠIL, Jan a Lucie Sára ZÁVODNÁ. *Mediální výchova*. Vyd. 1. Kralice na Hané: Computer Media, 2009, 88 s. ISBN 978-807-4020-223.
- [12] PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003, 322 s. ISBN 80-717-8772-8.
- [13] PUŽMANOVÁ, Rita. *Moderní komunikační sítě od A do Z*. 2. aktualiz. vyd. Brno: Computer Press, 2006, 430 s. ISBN 80-251-1278-0.

- [14] SAK, Petr a Karolína SAKOVÁ. *Mládež na křižovatce: sociologická analýza postavení mládeže ve společnosti a její úlohy v procesech evropeizace a informatizace*. Vyd. 1. Praha: Svoboda Servis, 2004. ISBN 80-863-2033-2.
- [15] SAK, Petr, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Člověk a vzdělání v informační společnosti*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007, 290 s. ISBN 978-80-7367-230-0.
- [16] ŠMAHEL, David. *Psychologie a internet: děti dospělými, dospělí dětmi*. Praha: Triton, 2003, 158 s. Psychologická setkávání, sv. 6. ISBN 80-725-4360-1.
- [17] VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie*. 1.vyd. Praha: Portál, 2000, 528 s. ISBN 80-717-8308-0.
- [18] VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0956-8.
- [19] VYBÍRAL, Zbyněk. *Psychologie komunikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, 319 s. ISBN 80-717-8998-4.

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Graf č. 1: pohlaví respondentů.....	37
Graf č. 2: užívání elektronických médií.....	38
Graf č. 3: možnost připojení se k internetu prostřednictvím mobilního telefonu.....	39
Graf č. 4: čas strávený denně na internetu.....	40
Graf č. 5: funkce internetu.....	40
Graf č. 6: aktivity na internetu.....	41
Graf č. 7: průměrné množství volného času za den.....	44
Graf č. 8: aktivity nevykonávané kvůli internetu.....	45
Graf č. 9: pocit ztráty času kvůli aktivitám na internetu.....	46
Graf č. 10: zanedbávání základních potřeb kvůli internetu.....	47
Graf č. 11: profil na sociálních sítích.....	48
Graf č. 12: počet přátel na sociální síti.....	49
Graf č. 13: počet přátel komunikujících 1x týdně.....	50
Graf č. 14: počet přátel setkávajících se 1x týdně	51

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha PI: Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Milí studenti, milé studentky,

jmenuji se Monika Pöschlová a studuji 3. ročník oboru Sociální pedagogika na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně.

Ráda bych vás poprosila o vyplnění tohoto dotazníku, který poslouží mé bakalářské práci na téma „Internet a jeho dopad na způsob trávení volného času mládeže“. Dotazník je anonymní a u každé otázky je možnost výběru pouze jedné odpovědi. Odpověď vždy zakroužkujte, a pokud budete chtít odpověď změnit, přeškrtněte ji a poté zakroužkujte novou odpověď.

Děkuji za váš čas.

Jsi: student/studentka Je ti let

1. Které z elektronických médií používáš nejčastěji?
 - a. Rádio
 - b. Televize
 - c. Internet

2. Pokud máš doma počítač, máš i připojení k internetu?
 - a. Ano
 - b. Ne
 - c. Nemám počítač

3. Pokud jsi mimo domov, využíváš možnosti připojení se k internetu prostřednictvím mobilního telefonu?
 - a. Ano
 - b. Ne
 - c. Nemám mobilní telefon s možností připojení

4. Kolik času denně trávíš na internetu?
 - a. Méně než 1 hodinu
 - b. 1 – 3 hodiny
 - c. 4 – 6 hodin
 - d. Více než 6 hodin

5. Souhlasíš s tím, že uvedené funkce volného času zastává také internet?

	naprosto souhlasím	spíše souhlasím	nevím	spíše nesouhlasím	naprosto nesouhlasím
relaxační funkce					
zábavná funkce					
sebevzdělávací funkce					
výchovná funkce					
Sociální funkce					

6. Jak často se věnuješ daným aktivitám na internetu (s ohledem na to, že všechny dané aktivity lze vykonávat i v reálném prostředí)?

	denně	několi- krát týdně	1x za 14 dnů	1x za měsíc	vůbec
komunikace s lidmi (chaty, sociální sítě, ICQ, Skype)					
sexuální aktivity („cybersex“)					
hry (on-line)					
četba (e-knihy a časopisy, internetové články)					
vyhledávání informací					
nakupování (e-shopy, bazary)					
bankovní služby (internetbanking)					
vzdělávání					
vedení deníku (blog)					
nuda (bezmyšlenkovité surfování po internetu)					

7. Kolik volného času denně průměrně máš?
(do volného času nepočítáme čas strávený ve škole nebo přípravou do školy, čas strávený v práci/brigádě nebo přípravou do práce)
- méně než 1 hodinu
 - 1 – 3 hodiny
 - 4 – 6 hodin
 - více než 6 hodin
8. Pokud se rozhodneš věnovat aktivitám na internetu, nejčastěji na úkor které z uvedených aktivit?
- spánek
 - studium
 - kamarádi
 - četba
 - sport
 - jiné – uveď:
9. Máš pocit, že aktivitami na internetu ztrácíš čas? (tzn. děláš aktivity, které jsou zbytečné)
- velmi často
 - často
 - občas
 - velmi zřídka
 - nikdy

10. Zanedbáváš své základní potřeby (jídlo, spánek) kvůli aktivitám na internetu?
- velmi často
 - často
 - občas
 - velmi zřídka
 - nikdy
11. Máš založený profil na některé ze sociálních sítí?
- ne
 - ne, ale plánuju to
 - ano, ale plánuju jeho zrušení
 - ano
uved' na jaké:
12. Kolik přátel máš na sociální síti?
- méně než 100
 - 100 – 200
 - 200 – 300
 - 300 – 400
 - více než 400
13. S kolika z těchto přátel si píšeš alespoň 1x týdně?
- s méně než 25%
 - s 25 – 50%
 - s více než 50%
 - se všema
14. Kolik z těchto přátel vidáš alespoň 1x týdně?
- méně než 25%
 - 25 – 50%
 - více než 50%
 - všechny